

# Yahya Sinvar'ın eş-Şevk ve'l-Karanful/Diken ve Karanfil İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi

Yusuf BİLDİK 

<sup>1</sup> Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Konya, Türkiye  
Assoc. Prof., Selçuk University, Faculty of Literature Department of Eastern Languages and Literatures, Konya, Türkiye  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4518-9137> | ROR ID: <https://ror.org/045hgzm75> | [ysfbildik@gmail.com](mailto:ysfbildik@gmail.com)

## Makale Bilgileri

## Öz

### Makale Geçmişi

Geliş: 05.02.2026

Kabul: 10.03.2026

Yayın: 30.12.2026

### Anahtar Kelimeler:

Arap Dili ve Edebiyatı,  
Modern Arap Edebiyatı,  
Roman,  
Yahya Sinvar,  
Diken ve Karanfil.

Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesinden ayrılmasının ardından Ortadoğu'da kargaşa dönemi başlamış, 1948'de İsrail'in kurulması Filistin halkı için büyük trajedilere yol açmıştır. Bu trajedileri bizzat yaşayanlar arasında Yahya Sinvar (öl. 2024) da yer almaktadır. Han Yunus Mülteci Kampı'nda dünyaya gelen Sinvar, İsrail tarafından müebbet hapis cezasına çarptırılmış, ancak esir takasıyla serbest kalmış daha sonra İsrail askerleriyle girdiği çatışmada şehit olmuştur. Bi'ru-s-Seb' hapisanesinde bulunduğu dönemde eş-Şevk ve'l-Karanful adlı romanını kaleme alan Sinvar, 338 sayfa ve 30 bölümden oluşan eserini 2004 yılında tamamlamıştır. Otobiyografik nitelik taşıyan roman, Sinvar'ın 1967 ile 2004 yılları arasındaki yaşadıklarını anlatırken, aynı zamanda Filistin'deki toplumsal ve siyasal gerçekleri de belgelemektedir. Bu çalışmada eş-Şevk ve'l-Karanful adlı roman teknik ve tematik açıdan incelenmiştir. İsrail işgali ve Filistin halkının direnişini bir görgü tanığının gözünden aktaran roman, tarihsel bir belge niteliği taşımaktadır. Yazar, eserinde kamp hayatı, çocukların yaşamı, Filistinliler arasındaki fikir ayrılıkları, hapisanelerin durumu, Filistin direnişi, kadınların direnişe katkıları ve Hamas'ın kuruluşu gibi temalara odaklanmaktadır. Araştırma, eş-Şevk ve'l-Karanful adlı romanın otobiyografik anlatıyı tarihsel tanıklıkla birleştirerek Filistin direnişini bireysel hafıza üzerinden belgelediğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle eserin, Filistin direniş edebiyatı içinde özgün ve belge değeri taşıyan bir metin olduğu değerlendirilmiştir. Bu eser üzerinde teknik ve tematik bir incelemenin bulunmayışı çalışmanın önemini artırmaktadır.

## Technical and Thematic Review of Yahya Sinwar's Novel al-Shawq wa al-Qaranful

## Article Info

## Abstract

### Article History

Received: 05.02.2026

Accepted: 10.03.2026

Published: 30.12.2026

### Keywords:

Arabic Language and  
Literature,  
Modern Arabic  
Literature,  
Novel,  
Yahya Sinwar,  
al-Shawq wa al-  
Qaranful.

Following the collapse of the Ottoman State, a period of turmoil began in the Middle East, and the establishment of Israel in 1948 led to significant tragedies for the Palestinian people. Among those who personally lived through these tragedies was Yahya Sinwar (d. 2024). Born in the Khan Younis Refugee Camp, Sinwar was sentenced to life imprisonment by Israel but was later released in a prisoner exchange. He eventually became the leader of Hamas and was martyred in a clash with Israeli forces. During his time in Bir al-Sab' prison, Sinwar wrote his novel *The Thorn and the Carnation/al-Shawq wa al-qaranful*, which he completed in 2004. The 338-page novel, consisting of 30 chapters, is autobiographical in nature, recounting Sinwar's experiences between 1967 and 2004 while also documenting the social and political realities in Palestine. This study examines *The Thorn and the Carnation* from both technical and thematic perspectives. The novel, which portrays the Israeli occupation and the Palestinian resistance through the eyes of an eyewitness, serves as a historical document. The author focuses on themes such as life in the refugee camps, the lives of children, ideological divisions among Palestinians, conditions in prisons, the Palestinian resistance, women's contributions to the resistance, and the founding of Hamas. The research reveals that the novel, entitled *al-Shawq wa al-qaranful*, documents the Palestinian resistance through individual memory by combining autobiographical narrative with historical testimony. In this respect, the work has been evaluated as an original text with documentary value within Palestinian resistance literature. The absence of a technical and thematic analysis of this work increases its importance. The absence of a technical and thematic analysis of this work increases the importance of the study.

**Atıf/Citation:** Bildik, Yusuf. "Yahya Sinvar'ın eş-Şevk ve'l-Karanful/Diken ve Karanfil İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Akif* 56/1 (2026), 148-171. <https://doi.org/10.51121/akif.2026.103>



"This article is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License** (CC BY-NC 4.0)" / Bu makale, **Atıf-GayriTicari (CC BY-NC 4.0) Uluslararası Lisansı** altında lisanslanmıştır."

## Giriş

I. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz Mandası altına giren Filistin'e Yahudiler yerleştirilmeye başlanmış ve 1948'de İsrail'in kuruluşuyla Filistin toprakları işgal edilmiştir. İngiliz mandasının başlangıcından günümüze kadar Filistinliler büyük acılar yaşamıştır.<sup>1</sup> Bu acıları yaşayanlardan biri olan Yahya Sinvar, hapisanede kaleme aldığı 30 bölüm ve 338 sayfadan oluşan *eş-Şevk ve'l-Karanful*<sup>2</sup> adlı romanında Filistinlilerin yaşadığı trajediyi ele almıştır.

Çalışmanın başında, Yahya Sinvar'ın hayatına dair bir inceleme sunulacak, ardından *eş-Şevk ve'l-Karanful* adlı roman, teknik ve tematik açıdan ele alınarak eserin sanatsal değeri tespit edilmeye çalışılacaktır. Arap edebiyatında kaleme alınmış romanlar hakkında birçok çalışma yapılmasına rağmen *eş-Şevk ve'l-Karanful* adlı roman hakkında herhangi bir akademik incelemenin bulunmayışı bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Çalışmada kullanılan nüshada yayın evi ve yayın yılı gibi künye bilgileri eksiktir. Ayrıca, metinde bulunan yazım hataları, eserin yazım, yayıma hazırlık ve basım süreçlerinde çeşitli zorluklarla karşılaşıldığını göstermektedir. Emin Esvindâ tarafından Kasım 2024 tarihinde tashih edilmiş bir nüsha pdf formatında yayınlanmıştır. Ancak bu nüshada da yazım hatalarının varlığı dikkat çekmektedir. *eş-Şevk ve'l-Karanful* adlı roman, Türkçeye *Diken ve Karanfil* adıyla,<sup>3</sup> İngilizceye ise *The Thorn and the Carnation* adıyla<sup>4</sup> çevrilmiştir.

## 1. Yahya Sinvar'ın Hayatı

Yahya İbrahim Sinvar, İsrail işgali nedeniyle ailesinin Askalân'dan ayrılarak sığındığı Han Yunus Mülteci Kampı'nda 29 Ekim 1962 tarihinde dünyaya gelmiş, Gazze İslâm Üniversitesi'nde Arap Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuştur.<sup>5</sup> Hamas'ın kurucularından Ahmed Yasin'e yakınlığıyla tanınan Sinvar, 1988'de iki İsrail askeri ve İsrail'le iş birliği yapan dört Filistinlinin kaçırılıp öldürülmesi olayına karıştığı gerekçesiyle dört kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almıştır. 23 yıl hapis yattıktan sonra, 11 Ekim 2011'de İsraili asker Gilad Şalit karşılığında serbest bırakılan 1027 Filistinli esirden biri olmuştur.<sup>6</sup>

2012 yılında Hamas'ın siyasi bürosuna üye olan Sinvar, 2017'de Hamas'ın Gazze Şeridi'ndeki siyasi büro başkanlığına getirilmiştir. Hamas'ın askeri kanadı olan İzzeddin el-Kassam Tugayları'nın kurucularından biri olmasının yanı sıra, Hamas'ın güvenlik ve davet teşkilatı olarak bilinen Mecd Gücü'nün de kurucusudur. Direnişçi kişiliği nedeniyle, halk arasında "Han Yunus Kasabı" olarak anılmaktadır.<sup>7</sup> İsmail Heniyye'nin şehadetinin ardından

<sup>1</sup> Tahsin Yamak, "Filistin/İsrail Meselesinde Açmazlardan Çıkış için Bir Yol: Ekonomi Politik Perspektif", *Filistin Araştırmaları Dergisi* 7 (2020), 27-28.

<sup>2</sup> Yahya Sinvar, *eş-Şevk ve'l-Karanful*, ts.

<sup>3</sup> Yahya İbrahim Sinvar, *Diken ve Karanfil*, çev. Vahdettin İnce (İstanbul: Ekin Yayınları, 2024).

<sup>4</sup> Yahya al-Sinwar, *The Thorn and The Carnation* (TASQ Company, 2024).

<sup>5</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 1; "İsrail, Yahya Sinvar'ın Hayatını Kaybettiğini Açıklarken Hamas'tan Henüz Doğrulama Gelmedi", *Anadolu Ajansı* (18 Ekim 2024); Tâhir Ahmed Zâvî, *'Umer el-Muhtâr el-halkatu'l-ahîra mine'l-cihâdi'l-vatanî fi Libyâ* (Bingazi: Dâru'l-Medâri'l-İslâmî, 2004), 161.

<sup>6</sup> "Hamas Siyasi Büro Başkanı Seçilen Yahya Sinvar Kimdir?", *TRT Haber* (Erişim 15 Şubat 2025); "Gazze Direnişinin Kahramanı Yahya Sinvar Çatışarak Şehit Düştü: DNA Eşleşmesi Tüm Soykırımcıları Sevindirdi", *TRT Haber* (Erişim 04 Nisan 2025); "Yahya Sinwar (Chairman)", *European Council on Foreign Relations (ECFR)* (Erişim 25 Ocak 2025).

<sup>7</sup> Muhammed Hüseyin Mercan, "Yahya Sinvar ve Hamas'ta Yeni Dönem", *SETA* 424 (Ağustos 2024); "Yahya Sinwar", *Britannica* (Erişim 21 Ocak 2025).

Hamas'ın siyasi büro başkanlığına seçilen Sinvar, 16 Ekim 2024 tarihinde İsrail askerleriyle girdiği çatışmada şehit olmuştur.<sup>8</sup>

## 2. Romanın Teknik İncelemesi

Roman, birbiriyle değişik şekillerde irtibatlı olayların, yer ve zamana bağlı kalınarak oluşturduğu olaylar zinciri olarak tanımlanmaktadır.<sup>9</sup> Diğer tahkiye türleri gibi roman da çeşitli duygu ve düşüncelerin ifadesi için kullanılmıştır.

*eş-Şevk ve'l-Karanful* isimli romanın el-Kitâb ve'l-Kâtib/Kitap ve Yazar başlıklı kısımda roman hakkında kısa bilgiler verilmektedir. Romanın gizlice yazıldığı ve dışarıya gizlice çıkarıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca romanda 1967 yılındaki hezimetin ardından yaşanan olayları anlattığını belirten yazar, eserinin sinemaya uyarlanması arzusunun dile getirmektedir. Önsözde, roman sanatının kuralları çerçevesinde şahit olduğu olayları aktardığını belirtir. Roman, İsrâ mucizesinin gerçekleştiği toprakları seven tüm insanlara ithaf edilmiştir.

### 2.1. Romanın Adı

Bir romanla ilk temas, okuyucunun karşılaştığı başlıkla, yani romanın adıyla gerçekleşir. Bu nedenle romana, tüm muhtevayı temsil edecek şekilde işlevsel ve simgesel bir ad seçilmesi gerekmektedir.<sup>10</sup>

İncelenen romanda, yazarın içerikle uyumlu bir biçimde esere *eş-Şevk ve'l-Karanful* adını verdiği görülmektedir. Diken, Gazze çevresindeki dikenli telleri; karanfil ise bu tellerin içindeki güzellikleri ve direnişini sembolize etmektedir. *eş-Şevk* kelimesinin önce kullanılması, çekilen acıların yoğunluğunu veya güzelliklerin bu acıların gölgesinde kaldığını ima etmektedir. Tüm bu unsurlar göz önüne alındığında, yazarın roman adını içerikle uyumlu ve etkili bir şekilde seçtiği görülmektedir.

### 2.2. Şahıs Kadrosu

İnsana özgü nitelikleri barındıran ve tahkiye türü bir sanat olan romanda<sup>11</sup> olayların zuhur edebilmesi için şahıs kadrosuna ihtiyaç vardır.<sup>12</sup> İncelenen romanda, karakterlerin sayısı sınırlı, dekoratif karakterlerin sayısı ise oldukça fazladır. Yazar romanın başında eserinin gerçekleri yansıttığını ancak şahıs kadrosunun roman sanatına uygun olarak bazılarının gerçek bazılarının ise kurmaca olduğunu belirtmiştir. Romandaki şahıs kadrosu şu şekildedir:

*Yahya İbrahim Sinvar (Ahmed)*: Romanın yazarı ve anlatıcısıdır. Romanda geçen olayların merkezinde yer alsa da kendisini daha çok gözlemci olarak konumlandırmıştır.

*İbrahim Salih*: Ahmed'in amcaogludur. Babasının Altı Gün Savaşı'nda şehit olmasının ardından annesi evlenmiş ve Sinvar'ın annesi tarafından büyütülmüştür. Aile içinde Şeyh

<sup>8</sup> "السنوار عاش مقاوما حتى النفس الأخير", *Aljazeera* (Erişim 03 Ocak 2025); " Hamas Lideri Sinvar, Hayatını Kaybettiği Saldırıdan Önce 3 Gün Boyunca Hiçbir Şey Yememiş", *TRT Haber* (Erişim 03 Mart 2025); Ahmed Süleyman el-'Umrî, "من خان يونس إلى قمة القيادة" (Erişim 02 Ocak 2025); "Yahya Sinwar"; "Yahya Sinwar (Chairman)".

<sup>9</sup> Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi* (Ankara: Öncü Basımevi, 2003), 78.

<sup>10</sup> Çetin, *Roman*, 230; Fatih Tepebaşılı, *Roman İncelemesi* (Konya: Çizgi Kitabevi, 2019), 47-50.

<sup>11</sup> Çetin, *Roman*, 177.

<sup>12</sup> Roland Bourneur - Réal Quillet, *Roman Dünyası ve İncelemesi*, çev. Hüseyin Gümüş (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989), 141; Hasan Behrâvî, *Bunyetu's-şekli'r-rivâi (el-fezâ'-ez-zemen-eş-şahsiyye)* (Beyrut: el-Merkezu's-Şekâfiyyu'l-'Arabî, 1990), 223; Şerif Aktaş, *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş* (Ankara: Akçağ Yayınları, 1991), 48; Ahmet Yıldız, "Abdulvehhâb 'İsâvî'nin ed-Dîvânu'l-İsbartî İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi", *Akif* 51/1 (30 Haziran 2021), 72; Mücahit Küçüksarı, "Suriyeli Öykücü Sa'îd Hürâniyye ve Ahî Raffik (Ağabeyim Refik) Adlı Kısa Öyküsü", *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 50/50 (2020), 66.

Ahmed Yasin'e en yakın kişidir. Amcakızı Meryem'le evlenmiştir. İsrail'e karşı direnişin ön saflarında yer almıştır. Arabasının füzeyle vurulması sonucu şehit olmuştur. Romadaki İbrahim Salih şahsiyeti araştırmalarımıza göre hayali bir şahsiyettir. Ancak bu şahıs romanda merkezi bir karakter olarak karşımıza çıkar.

*Mahmud:* Ahmed'in en büyük kardeşidir. Filistin Kurtuluş Örgütü'ne (FKÖ) bağlı vatanperver bir solcudur. Evde İbrahim'in öncülük ettiği Hamas taraftarlarına karşıdır.

*Hasan:* Ahmed'in ikinci büyük kardeşidir. Maddi sebeplerle üniversite eğitimi almamıştır. Torna dükkânında silahları tamir etmiş ve havan üretimi yapmıştır.

*Ahmed'in annesi:* Romanda adı zikredilmemesine rağmen önemli olaylarda ön plana çıkmaktadır. Çocuklarını iyi yetiştiren, onların hayatlarında yönlendirici bir rol oynayan ve kararlarına saygı duyan bir anne profili çizer.

*Muhammed:* Ahmed'in en küçük ağabeyidir. Birzeit Üniversitesi'nde kimya mühendisliği alanında eğitim almış ve araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. İlk bomba üretimini yapan Yahya onun öğrencisidir.

*Meryem:* Ahmed'in kız kardeşidir. Amcaoğlu İbrahim ile evlenir. İsrâ ve Yasir isimli iki çocuğu olur.

Romanın otobiyografik türde olması nedeniyle anlatıcı, yazarın kendisidir ve romanda Ahmed ismi ile bulunmaktadır. Ancak Ahmed karakteri, daha çok gözlemci ve aktarıcı bir rol üstlenirken, olayların merkezinde İbrahim karakteri yer almaktadır. Muhtemelen İbrahim bazı direnişçilerin şahsiyetinin kendisinde toplandığı bir karakter olarak kurgulanmıştır.

### 2.3. Olay Örgüsü

Gerçekleşen hadiseler arasında neden-sonuç ilişkisi kurulmasıyla oluşturulan kurguya olay örgüsü adı verilir.<sup>13</sup> Yazar, kurguladığı olay örgüsünü 30 bölüme ayırarak aktarmıştır. Bölüm sayısının fazla olması nedeniyle çalışmada, her beş bölüm tek başlıkta aktarılacak, her bölüm bir paragrafta özetlenip dipnot aracılığıyla sayfa aralığı verilecektir. *eş-Şevk ve'l-Karanful* isimli romanın olay örgüsü şu şekildedir:

#### 2.3.1. Birinci-Beşinci Bölüm

Roman, yazarın beş yaşında olduğu 1967 kışından başlar. Gazze'nin Han Yunus mahallesindeki mülteci kampında, yağmurlar nedeniyle evleri su basmakta ve çatılar akmaktadır. Bu sırada çıkan Arap-İsrail savaşına, yazarın babası ve amcası da katılır. Savaşın ardından İsrail askerleri bölgeye gelerek erkekleri bir okulda toplar. Aralarından 100 kişiyi seçer; 15'ini infaz eder, diğerlerini Mısır sınırına götürürler.<sup>14</sup>

Amcasının şehit olduğu haberi gelir, ancak babasının akıbeti belirsizdir. Amcasının eşi yeniden evlenir ve iki çocuğunu dedelerine bırakır. Yazarın annesi, yeğenlerine kendi çocukları gibi bakar.<sup>15</sup>

Mısır ordusundan Ebû Hâtim isimli bir asker Gazze'ye sızar. Onun çalışmaları sonucu İsrail askerlerine saldırılar artar.<sup>16</sup> Ebû Hâtim İsrail için casusluk yapan bir kişiyi tespit eder.

<sup>13</sup> Edward Morgan Forster, *Roman Sanatı*, çev. Ünal Aytür (İstanbul: Adam Yayınları, 2001), 128-130; Tepebaşı, *Roman İncelemesi*, 60-62; Ahmet Yıldız, "Muhsin er-Ramlî'nin Hadâiku'r-Reîs İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi", *Akif* 53/2 (30 Aralık 2023), 335. Forster, *Roman*, 128-130; Ronald B. Tobias, *Roman Yazma Sanatı*, çev. Mehmet Harmancı (İstanbul: Say Yayınları, 1996), 20.

<sup>14</sup> Yahya Sinvar, *eş-Şevk ve'l-Karanful*, ts, 3-10.

<sup>15</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 11-19.

<sup>16</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 20-27.

Casus suçunu itiraf edince Ebû Hâtim onu herkesin önünde infaz eder.<sup>17</sup> Fetih Hareketi (Filistin Kurtuluş Örgütü/FKÖ) destekçilerinin sayısı artmaya başlar.<sup>18</sup>

### **2.3.2. Altıncı-Onuncu Bölüm**

İsrail, işgücü ihtiyacını karşılamak için Filistinli işçi alımı yapacağını duyurur. Kimi bunu zorunluluk, kimi ise ihanet olarak görür. Bu süreçten yararlanan Fetih'e bağlı gruplar, çeşitli bölgelerde İsrail askerlerine saldırılar düzenler.<sup>19</sup>

Yetersiz beslenenler için dağıtılan yemek kartını Ahmed de almaya hak kazanır. Sevinçle eve döndüğünde, ablası Meryem, "Biz fakir değiliz," diyerek tepki gösterir. Aynı dönemde, kardeşi Mahmud, Kahire Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'ne kabul edilir. Bu sırada bir komşuları, amca oğlu Hasan'ın kızlarıyla görüşüğünü bildirir. Aile başlangıçta Hasan'ı uyarır; ancak şikâyetler devam edince fiziksel müdahalede bulunur. Bu olayın ardından Hasan, evi terk eder.<sup>20</sup>

Yahudilerin yanında çalışan bazı gençler, alkol tüketmeye bazıları da Yahudi kadınlarla birlikte yaşamaya yönelir. Bu süreçte, Şeyh Ahmed adlı bir genç, kamp bölgesine gelerek yaptığı konuşmasıyla halkın takdirini kazanır. Aynı dönemde Mahmud, Mısır'daki eğitimini tamamlayıp geri döner, ancak İsrail askerleri tarafından tutuklanır. Hasan ise lise eğitimini tamamlayarak sanayi mektebine kaydolur.<sup>21</sup>

Fetih örgütünün İsrail'e karşı kazandığı Karameh Savaşı'nın ardından Yâsir Arafat, Filistin lideri olarak kabul edilir ve çeşitli Arap ülkelerini ziyaret eder. Cemal Abdünnâsır'ın ölüm haberi Filistinlileri derinden üzer. 6 Ekim 1973 tarihinde ortaya çıkan Arap-İsrail Savaşı'nda kamp halkı, gelişmeleri yakından takip eder.<sup>22</sup>

Gazze'deki Musallah Hapishanesi'nde Mahmud, çeşitli işkencelere maruz kalır. Hapishanedeki kötü koşullar nedeniyle mahkûmların başlattığı açlık grevi sonucunda koşullar iyileşir ve esirler birbirleriyle görüşme imkânı bulur. Her hücrede, Filistin tarihi, direniş ve siyaset gibi konularda eğitim oturumları düzenlenir.<sup>23</sup>

### **2.3.3. On Birinci-On Beşinci Bölüm**

Şeyh Ahmed, gençleri namaza teşvik ederek onları mescide çağırır. Hasan, Şeyh'in çağrısıyla namaza başlar ve mescide düzenli olarak gider. Ahmed de zaman zaman Hasan'a eşlik eder. Ancak Şeyh Ahmed'in İhvanı olduğu iddiaları, annelerini kaygılandırır.<sup>24</sup>

Şeyh Ahmed, halk arasındaki fikir ayrılıkları üzerine, Müslümanların tarihsel evrelerini ve şehadeti anlatır ve FKÖ'nün Filistin davasının temsilcisi olduğunu ima eder. Enver Sedat'ın İsrail ziyareti ve Camp David Anlaşması, Filistinlilerde olumsuz etki yaratır. Osmanlı kanunlarına göre kurulan dernekler, halka hizmet ederek İslamî düşüncüyü yayar.<sup>25</sup>

Birzeit Üniversitesi'ne başlayan Muhammed, kızların açık giyindiğini ve erkeklerle serbestçe görüştiklerini fark eder. Kaldığı evde namaz kılan tek kişi kendisidir. Üniversite yakınındaki bir mescitte, dindar öğrencilerle tanışır.<sup>26</sup>

<sup>17</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 28-35.

<sup>18</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 36-42.

<sup>19</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 43-49.

<sup>20</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 50-60.

<sup>21</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 61-70.

<sup>22</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 71-78.

<sup>23</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 79-89.

<sup>24</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 90-101.

<sup>25</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 102-113.

<sup>26</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 114-122.

Amcaoğlu İbrahim, aileye yük olmamak için Gazze’de yeni açılan İslam Üniversitesi’ne kaydolar. Şeyh Ahmed, Gazze’deki öğrenci çalışmalarını yönetmektedir ve İbrahim, Şeyh Ahmed’le yakın bir ilişki içindedir.<sup>27</sup>

İbrahim, yaz tatillerinde inşaat ustalığı yapmaya başlar. Hasan ise bir torna dükkânı açar. Muhammed, Birzeit Üniversitesi Kimya Bölümü’nden mezun olur ve araştırma görevlisi olarak atanır. Ahmed, liseden mezun olup Gazze İslam Üniversitesi’ne kaydolar. Mahmud, direnişte İslamcıların yer almadığını belirterek İbrahim’i eleştirir. Bu durum sorulunca Şeyh Ahmed, “Şu an eğitim ve hazırlık dönemindeyiz.” diyerek konuyu geçiştirir. Bir süre sonra İbrahim, karakola çağrılarak kendisine eğitim ve hazırlık döneminin ne anlama geldiği sorulur.<sup>28</sup>

#### 2.3.4. On Altıncı-Yirminci Bölüm

Fetih, Filistinlilerin resmî temsilcisi olarak tanınsa da İslamî hareket bu durumu onaylamaz. Gazze İslam Üniversitesi’nin bina inşaatına izin verilmediği için öğrenciler, kendi çabalarıyla inşaata başlar. İbrahim, bu süreçte öğrencilere öncülük eder. Ahmed’in ona hayranlığı her geçen gün artar. Muhaberat, karakola çağırdığı kişileri tehdit ederek kendileri için çalışmalarını ister. Muhabirler aracılığıyla içki, uyuşturucu ve ahlaksızlık yayılmaya çalışılır. Bu sırada, amcaoğlu Hasan eve döner ancak ahlaksız davranışları nedeniyle İbrahim tarafından kovulur.<sup>29</sup>

Ahmed İbrahim’in çantasında, Hasan hakkında bir rapor bulur ve onun bir öğrenci hareketinden daha fazlasını yaptığını anlar. Birzeit ve Gazze İslam Üniversitesi öğrencileri, İsrail aleyhine gösteriler düzenler. Ahmed, İsrail’e casusluk yaptığı bilinen Ebû Vedit’in bir gece mescit duvarına rakamlar yazdığını görür. İbrahim’le şehirdeki benzer rakamları karşılaştırarak şifreyi çözerler.<sup>30</sup>

Bir gün casusların toplantı mekânına giderler. Ahmed orada İbrahim’in yakın dostu Fâyiz’in bir casusun aracına bindiğini görür. Durumu Şeyh Ahmed’e haber ederler.<sup>31</sup>

Birkaç gün sonra Fâyiz evlerine gelip Ahmed’e çeşitli sorular sorar. Öğrendiği bazı bilgileri istihbarata aktarmasıyla onun hain olduğunu kesin olarak anlarlar. İbrahim amcakızı Meryem’le nişanlanır.<sup>32</sup>

1987’de Filistinli işçileri taşıyan otobüse bir Yahudi’nin saldırısı sonucu çok sayıda işçi ölür. Gazze’de başlayan İntifada gösterilerine tüm halk katılır. Askerlerin silahlı müdahalesine göstericiler taşla karşılık verir. İbrahim, Şeyh Ahmed Yasin’in hazırladığı broşürü çoğaltıp mescitlerde dağıtır. 11 Aralık 1987’de Cuma çıkışı dağıtılan yayınlarda İslamî Direniş Hareketi’nin (Hamas) kurulduğu duyurulur.<sup>33</sup>

#### 2.3.5. Yirmi Birinci-Yirmi Beşinci Bölüm

İsrail, çok sayıda tutuklama yapar; Mahmud, İbrahim ve Hasan da tutuklananlar arasındadır. İntifada, Filistin’in her yerine yayılır. Ajanlık yaptığı tespit edilenler şiddetle cezalandırılır. İbrahim serbest bırakıldığında Fâyiz yanından hiç ayrılmaz. Fâyiz, bir gösteride hayatını kaybeder. Ahmed, onun İsrail askerleri tarafından öldürülmediğini düşünür.<sup>34</sup>

<sup>27</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 123-134.

<sup>28</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 1335-146.

<sup>29</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 147-159.

<sup>30</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 160-171.

<sup>31</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 172-182.

<sup>32</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 183-194.

<sup>33</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 195-208.

<sup>34</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 209-223.

Yengesi, İbrahim'in bir Arap ülkesine gitmesi için ısrar eder, ancak o Gazze'yi terk etmeyeceğini nazikçe belirtir. Kızı doğduğunda, kutsal topraklara karşı sorumluluğunu hatırlatması için adını "İsrâ" koyar. Odasında silah bulan yengesine yolunun cihat olduğunu açıklar. Yengesi de gözyaşlarıyla ona dua eder.<sup>35</sup>

Kızılhaç ofisinde çalışan askerler rehin alınır ve Şeyh Ahmed Yasin'in serbest bırakılması için 24 saat süre verilir. Bunun üzerine İsrail, Gazze ve Batı Şeria'daki Hamas yetkililerini toplayarak bir süreliğine Lübnan sınırına gönderir. Aralarında Hasan da vardır. İbrahim, evde olmadığı için kurtulur.<sup>36</sup>

Üniversite'den mezun olan Ahmed, İbrahim'le inşaatçılık yapmaya başlar. Ahmed'in ağabeyi Muhammed'in öğrencisi Yahya, bomba yapımını öğrenir ve artık bombalı saldırılar başlar. Ahmed lisede öğretmenliğe başlayınca annesi onu uygun birisiyle evlendirmeyi teklif eder.<sup>37</sup>

FKÖ ile İsrail'in görüşme yaptığı haberleri üzerine Hasan, antlaşmanın İsrail'i tanımak anlamına geldiğini savunarak itiraz eder. Mahmud ise siyasette dinin rolü olmaması gerektiğini düşünür. Gazze'de artan olaylar nedeniyle İsrail basını, Gazze'den çekilme konusunu tartışır. Oslo Anlaşması imzalanınca halk, destekçiler ve karşıtlar olarak gösteriler düzenler. İbrahim, kendisi gibi bir direnişçi olan İmâd ile sessizce saldırılar organize eder. Bu sırada, babalarının Ürdün'de vefat ettiğini ve iki kardeşleri daha olduğunu öğrenirler.<sup>38</sup>

### **2.3.6. Yirmi Altıncı-Otuzuncu Bölüm**

İsrail askerleri, İmâd'ı bir evde tespit edip öldürür. Haber Ahmed'in evine ulaştığında İbrahim, eşi Meryem'den silahını ister. Arkadaşlarıyla birlikte bir operasyon düzenleyerek Albay Meir Menzi'yi öldürürler.<sup>39</sup>

Oslo Anlaşması gereği İsrail, Gazze'den çekilmeye başlar. Mahmud antlaşmayı desteklerken Hasan karşı çıkar. Bomba yapımcısı Yahya Ayyaş, ailesiyle Gazze'ye gelir ve İbrahim'in yanında kalır. Bu sırada, Gazze'deki Filistin yönetimi İbrahim'i karakola çağırarak anlaşmaya aykırı davranmaması için uyarır.<sup>40</sup>

Yahya, bomba yapımını çeşitli kişilere öğretir. Ancak saklandığı ev tespit edilir ve 1996 yılında telefonuna yerleştirilen patlayıcıyla öldürülür. Bu olayın ardından tüm Filistin'de halk sokağa dökülür ve pek çok intikam eylemi gerçekleştirilir. Gazze'deki Filistin yönetimi, çok sayıda tutuklama yapar.<sup>41</sup>

Filistin yönetiminin İsrail'le iş birliği yaptığı şüpheleri artar. Filistin yönetimi, Hasan ve İbrahim'i tutuklar. Çeşitli saldırılarda direnişçiler İsrail tarafından öldürülür ve bazı hapishaneler bombalanır. Zor durumda kalan Filistin yönetimi, Hasan ve diğer bazı tutukluları serbest bırakmak zorunda kalır.<sup>42</sup>

Halkın baskısıyla Filistin yönetimi İbrahim'in de aralarında olduğu tutukluları serbest bırakır. Hasan'ın dükkanında yaptığı havan toplarıyla İsrail yerleşim yerlerine saldırılar düzenleyen İbrahim, Ahmed'i arayarak rüyasında Resulullah'ı (s.a.v) gördüğünü ve iftarını Peygamber'le yapacağını söyler. Ahmed, haberi Meryem'e ulaştırmak için yanına gittiğinde, o

<sup>35</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 224-237.

<sup>36</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 238-249.

<sup>37</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 250-262.

<sup>38</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 263-274.

<sup>39</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 275-285.

<sup>40</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 286-298.

<sup>41</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 299-311.

<sup>42</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 312-323.

da rüyasında İbrahim'e veda ettiğini belirtir ve gözyaşlarından dolayı Ahmed'e kızar. Bu sırada bir bomba sesi duyulur. Olay yerine gittiklerinde İbrahim'in cesediyle karşılaşılır. Meryem, İsrâ ve Yâsir yanında, zılgıtlar eşliğinde eşine veda eder.<sup>43</sup>

#### 2.4. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Tahkiye türlerinde olayları aktaran anlatıcı ve anlatıcının olaylar karşısındaki tutumunun belirlediği bakış açısı, roman sanatının temel unsurlarından sayılmaktadır. Bu bakış açısı sayesinde okuyucu, olayları yaşayan kişinin gözünden seyretme imkânı bulmaktadır. Bu bakış açısı her ne kadar romanı nesnellikten uzaklaştırırsa da okuyucu ve anlatıcı arasında duygusal bir bağ oluşturmakta, fakat anlatının çerçevesini de daraltmaktadır.<sup>44</sup>

*eş-Şevk ve'l-Karanful* adlı romanda yazar, hem anlatıcı/aktarıcı hem de olayları yaşayan özne konumundadır. Bu nedenle eserde *özne anlatıcı* tipi öne çıkmaktadır. Anlatıcının yazarın kendisi olması, *yazar anlatıcı* tekniğinin kullanıldığını göstermektedir.<sup>45</sup>

Olay örgüsünün hem yazan hem de yaşayan bir kişi tarafından aktarılması, romanda sınırlı bir bakış açısının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yönüyle roman, karakter merkezli bir yapı kazanmıştır.

#### 2.5. Zaman

Olayların anlatımında önemli bir unsur olan zaman, diğer tahkiye türlerine göre romanda daha önemli bir yere sahiptir.<sup>46</sup>

Yazar olayları tahkiye etmeye 1967 yılından başlaması nedeniyle romanın *nesnel zamanının* 1967 yılı olduğu görülmektedir.<sup>47</sup> Bu tarihin belirtilmesi hem romanın tarihi arka planını ortaya koymakta hem de okuyucunun zihninde somut bir tarih algısı oluşturmaktadır. Yazar sürekli zamanda ilerlemiş ve *geriye dönüş/genişletme (flashback)* metodunu neredeyse hiç kullanmamıştır.<sup>48</sup> Bu da romanda kronolojik bir tahkiye metodunun kullanıldığını göstermektedir.

Yazar olayları, üzerinden bir zaman geçtikten sonra aktardığı için, *sonradan aktarma*<sup>49</sup> metodunun kullanıldığı görülmektedir. Bu tür romanlar genellikle bir fikrin ispatı veya bir amacın gerçekleşmesi amacıyla kaleme alınmaktadır.<sup>50</sup> İncelenen roman da İsrail'e karşı direnişin haklı gerekçelerini ortaya koymaktadır. Gerçekliğinin okuyucuya hissettirilmesi için olaylar kronolojik olarak sıralanmış ve gerekli sıklıkla zaman unsuru belirtilmiştir. Olay örgüsünün tahkiesinde, zaman unsurunun uygun bir şekilde kullanımı, yazarın tarihsel gerçeklere yakın bir anlatı tercih ettiğini ve olayların toplumsal arka planını okuyucuya aktarmada bir araç olarak kullandığını ortaya koymaktadır.

<sup>43</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 334-335.

<sup>44</sup> Philip Stevick, *Roman Teorisi*, çev. Sevim Kantarcıoğlu (Ankara: Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Matbaası, 1988), 112; Durali Yılmaz, *Roman Sanatı ve Toplum* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1996), 60; Tepebaşılı, *Roman İncelemesi*, 197; Yumnâ el-İd, *Teşniyyâtü's-serdi'r-rivâfî fi dâvi'l-menheci'l-bunyevî* (Beyrut: Dâru'l-Fârâbî, 2010), 134-138; Meral Demiryürek, "Kurgusal Metinlerde İkinci Kişili Anlatıcı ve Bakış Açısı", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Dergisi* 2 (2013), 120; Ahmet Yıldız, "Murîd el-Bergûsî'nin Raeytu Râmallah İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi", *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 25/1 (Haziran 2021), 33.

<sup>45</sup> Çetin, *Roman*, 133-135; Tepebaşılı, *Roman İncelemesi*, 206-217.

<sup>46</sup> Stevick, *Roman*, 231; Bourneur - Quellet, *Roman Dünyası*, 119; Aktaş, *Roman Sanatı*, 117-119; Forster, *Roman*, 67; Çetin, *Roman*, 157; Tepebaşılı, *Roman İncelemesi*, 150; Ahmet Yıldız, "Zehrân el-Kâsımî'nin Teğribetu'l-Kâfir İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi", *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 23/2 (30 Aralık 2023), 410.

<sup>47</sup> Stevick, *Roman*, 242.

<sup>48</sup> Stevick, *Roman*, 248; Çetin, *Roman*, 161-162; Tepebaşılı, *Roman İncelemesi*, 159.

<sup>49</sup> Çetin, *Roman*, 161-163.

<sup>50</sup> Stevick, *Roman*, 236.

## 2.6. Mekân

Mekân, olayların belirli bir bağlamda anlatılması için roman sanatının vazgeçilmez unsurlarından birisidir.<sup>51</sup> Romanda Gazze, Filistin, Batı Şeria, el-Halil ve Kudüs gibi gerçek ve açık mekânların tercih edildiği; buna karşın ayrıntılı tasvirlerle yer verilmediği gözlemlenmektedir. Müslümanlar açısından simgesel ve manevi açıdan kıymetli olan bu mekânlar, olayların geçtiği yerler olarak özellikle belirtilmiş; böylece söz konusu yerlerin sembolik değerlerinden bilinçli biçimde faydalanılmıştır.<sup>52</sup> Yazarın gerçek mekânları seçmesindeki temel amaç, kurgunun atmosferini güçlendirmek olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak romanın tahkiyesinde mekân unsuru; bir dekor olarak değil anlam kurucu bir zemin olarak kullanılmıştır. Olayların yaşandığı mekânlar, tahkiyede ele alınan temanın yapısıyla birebir örtüşmekte, böylece romanın fikri yapısını da doğrudan desteklemektedir. Ele alınan temalar dikkate alındığında, yazarın mekân unsurunu işlevsel biçimde kullandığı açıkça görülmektedir.

Romandaki mekânlar yalnızca olayların geçtiği yerler değil, olay örgüsünü, karakterlerin psikolojisini ve eserin temasını şekillendiren dinamik unsurlardır. Romanda kapalı mekânlar (mülteci kamplarındaki evler, hapisane hücreleri ve camiler) karakterlerin içsel dönüşümünü derinleştiren, dayanışma ve manevi direnişi güçlendiren alanlar olarak öne çıkar. Açık mekânlar ise (Gazze sokakları, tarım alanları ve kontrol noktaları) mücadelenin yaşandığı, toplumsal direnişin ve işgal gerçeğinin görünür olduğu sahnelerdir. Eserdeki “diken” ve “karanfil” karşıtlığı, zorluk ve acıyla umut ve fedakârlık arasındaki sembolik mekânsal anlamı yansıtır. Böylece romanda mekân, dış dünyadaki yıkım ile karakterlerin iç dünyasındaki inanç ve direniş arasındaki ilişkiyi ortaya koyan önemli bir anlatı aracına dönüşür.

## 2.7. Dil Özellikleri

Varlığının bekasını dille sağlamış olması nedeniyle insan için dilin önemli bir yeri vardır. Bir yazarın dil konusundaki başarısı, romanda kullanılan günlük dili, edebi bir dile ne kadar dönüştürebildiğiyle ölçülebilir.<sup>53</sup>

İncelenen romanda kullanılan dil, edebî olmaktan çok günlük dile yakındır. Bunun nedeni yazarın, olayları ağdalı ifadelerden uzak bir şekilde olduğu gibi anlatmak istemesi ve romanını hapisane koşullarında yazması olabilir. Böyle bir ortamda kaleme alınan bir eserde süslü ifadelerden ziyade, yalın ve içten bir anlatımın kullanılması daha etkileyici olabilir. Ayrıca romanda fasih bir Arapça tercih edilmiş, olayları doğal bir biçimde okuyucuya aktarmak amacıyla nadiren ‘ammîce kullanılmıştır. Bu da yazarın olayların geçtiği çevreyi ve kahramanları en doğal haliyle yansıtmak istediğini göstermektedir. Sonuç olarak eserin yazıldığı koşullar ve yansıtılmak istenen sosyal çevre düşünüldüğünde, yazarın kullandığı dilin olayların tahkiyesi için yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak roman türünün, kurmaca olayları en güzel ifadelerle okuyucuya aktarması onun bir sanat olarak değerlendirilmesinin sebebidir. Bu nedenle tarihte ender rastlanır türden olayların daha edebî bir dille ve okuyucuya daha fazla duygu yükleyen kelimelerle verilmiş olması roman dilini daha güçlü kılabilirdi.

<sup>51</sup> Bourneur - Quillet, *Roman Dünyası*, 104-105; Çetin, *Roman*, 165; Mehmet Bakır Şengül, “Romanda Mekân Kavramı”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3/11 (2010), 529-531; Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1 Romanın Unsurları* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 143; Mesut Köksoy - Rıfat Işık, “Raḍvâ ‘Âşûr’un Hurma Ağacını Gördüm (Ra’eytu En-Naḥl) Eserindeki Kısa Hikâyelerin Teknik İncelemesi”, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları* 23 (20 Mart 2021), 314; Selçuk Pekparlatır, “Sudanlı Yazar et-Tayyib Sâlih’in Hafnetu Temr Adlı Kısa Öyküsünün Teknik ve Tematik İncelemesi”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 20/2 (2020), 556.

<sup>52</sup> Çetin, *Roman*, 166-177; Tepebaşılı, *Roman İncelemesi*, 91, 130; Şengül, “Romanda Mekân”, 533-535.

<sup>53</sup> Çetin, *Roman*, 275; Hasan Uçar, “Arap Dili Belâğati’nin Temel İlkeleri”, *Mütefekkir* 11/22 (2024), 331; Ahmet Yıldız, “Celâl Berces’in ‘Defâtiru’l-Verrâk’ İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 22/1 (30 Haziran 2022), 506-507.

Ancak yazarın hayatta çeşitli sıkıntılar çekmiş bir asker olduğu akla getirildiğinde bu durumun normal olduğu anlaşılmaktadır.

## 2.8. Üslup Özellikleri

“Dilin kişisel bir yorumudur” şeklinde tarif edilen üslup, yazarın dil kuralları çerçevesinde yaptığı bilinçli ve estetik seçimlerin bütünüdür. Kısaca ifade etmek gerekirse, “Yazar, kurguladığı olayları nasıl anlatıyor?” sorusunun karşılığıdır.<sup>54</sup>

Romanda herkesin zorluk çekmeden anlayabileceği bir dil kullanılmasından dolayı *yalın üslup*<sup>55</sup> öne çıkmaktadır. Cümleler ağıdalı ifadelerden uzak, nispeten kısa ve yaygın olarak kullanılan kelimelerden oluşmaktadır. Özellikle romanın hapisane koşullarında yazılmış olması, bu sade anlatımın doğal bir sonucu kabul edilebilir. Yazar yaşadığı olayları anlatırken az da olsa düşüncelerin doğrudan ifade edilmesi anlamına gelen *düşünce üslubunu*<sup>56</sup> kullanmaktadır. Kudüs gezisinde İbrahim’in konuşması bu üsluba örnek olabilir: “Bu toprak, bizim toprağımız. Bu yerler Allah Resulü’nün sahâbesinin temiz kanlarıyla suladığı yerler. Yeniden özgürleşmesi için Peygamber’e tabi olanların temiz kanlarıyla sulanması gerekiyor.”<sup>57</sup>

Romanda kullanılan bir diğer üslup da *eleştirel üslup* olduğu görülmektedir. Yazar, Oslo Antlaşması için İsrail ile FKÖ delegelerinin görüştüğü haberi üzerine Mahmud’un İbrahim’e şunları söylediği aktarılır:

“Sizin duruşunuz başından belli. Siz doğru da olsa hata da olsa karşısınız. Kendinizi bildiniz bileli bu sizin duruşunuz. Her şeye muhalefet ediyor ve her şeyi reddediyorsunuz. Ben sizin herhangi bir şeyi veya herhangi bir antlaşmayı reddeceğinizi düşünüyorum siz itirazdan başka bir şey bulamıyorsunuz.”<sup>58</sup>

İncelenen eserde yazarın günlük dile yakın bir dil kullanıldığı, “yalın üslup” kullanılarak yazıldığı, üslup çeşitliliği bakımından sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Yazar, kendisini bir gözlemci olarak konumlandığı için anlatımda ağırlıklı olarak birinci tekil ve üçüncü şahıs kiplerini tercih etmiştir. Objektif bir anlatım yapıldığından, karakterlerin söz ve eylemleri dışsal bir bakış açısıyla aktarılmıştır. Bu durum, olayların duygusalıktan uzak ve sınırlı bir perspektifle sunulmasına yol açmıştır. Karakterlerin iç dünyaları hakkında derinlemesine analizlerin yapılmaması romanın gerçeklik duygusunu artırırken, okuyucunun kazanacağı perspektifi de daraltmaktadır.

## 2.9. Anlatım Teknikleri

Romanı tarih, sosyoloji ve tıp gibi disiplinlerde kaleme alınan eserlerden ayıran temel unsur anlatım tekniğidir. Yazar, anlatım tekniği sayesinde eserine edebi bir kimlik kazandırabilir.<sup>59</sup> Ele alınan eserde tespit edebildiğimiz anlatım teknikleri şunlardır:

### 2.9.1. Otobiyografi Tekniği

Otobiyografi tekniği, kişinin kendi biyografisini anlatması ya da anlatan ile anlatılanın özdeş olmasıdır.<sup>60</sup> Kahraman anlatıcının merkezde olduğu eserler genellikle otobiyografik karakter taşır. Bu romanda da yazar, kendisinden bahsettiği bölümlerde “otobiyografi” tekniğini, kullanmıştır. Ancak yazarın kendisinden fazla bahsetmemesi nedeniyle eser

<sup>54</sup> Çetin, *Roman*, 291-292; Stevick, *Roman*, 211.

<sup>55</sup> Çetin, *Roman*, 322-323.

<sup>56</sup> Çetin, *Roman*, 297-316.

<sup>57</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 131.

<sup>58</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 271.

<sup>59</sup> Stevick, *Roman*, 62; Tekin, *Roman Sanatı*, 201-202.

<sup>60</sup> Tekin, *Roman Sanatı*, 271.

otobiyografik bir roman olsa da otobiyografi tekniği sınırlı kalmıştır.<sup>61</sup> Yazarın casusların kullandığı şifreyi çözüp İbrahim'in arkadaşı Fâyiz'in casus olduğunu tespit ettikten sonra kullandığı ifadeleri bu tekniğe örnek olabilir:

"Sonra aşk hikâyemi, eğer aşk hikâyesi diyebilirsek, bitirmeye karar verdim ve hikâyemizin, bir sevgiden... bir aşktan fazlasına yer olmayan, acı bir Filistin hikâyesi olduğunu anladım."<sup>62</sup>

Otobiyografik türde kaleme alınmış romanların yazarlarının hayatı eğer ilgi çekici değilse okuyucuların dikkatini çekmeleri güçleşmektedir. Ancak, ele aldığımız *eş-Şevk ve'l-Karanful* adlı eser, yakın tarihin arka planına dair sunduğu bilgilerle okuyucunun ilgisini canlı tutmayı başarmaktadır. Bu bağlamda roman, yazarın bireysel deneyimleriyle toplumun içinde bulunduğu yapı arasında güçlü bir etkileşim alanı oluşturmaktadır.

### 2.9.2. Diyalog Tekniği

Konuşma (diyalog), en doğal anlatım yoludur. Sosyal problemleri işleyen veya şahısların duygularının aktarıldığı edebî yapıtlarda bu tekniğe sıklıkla rastlanmaktadır.<sup>63</sup> İncelediğimiz romanda diyalog tekniğinin çok az kullanıldığı, gerçekleşen diyalogların bile yazar tarafından bir gözlemci olarak aktarıldığı görülmektedir. Diyalog tekniği romanın edebî yanını zenginleştirmekte ve okuyucuyu romanla bütünleştirmekte ve anlatımın akıcılığını sağlamaktadır.<sup>64</sup> İbrahim eve geç geldiğinde yengesiyle aralarında geçen konuşma diyalog tekniğine örnektir:<sup>65</sup>

"İbrahim içeri girince koşarak yanına geldi ve bağırdı: Neredeydin? Neden geç kaldın? İbrahim, 'Hükümet yazılı mı, sözlü mü rapor istiyor?' diye yanıtladı. ... Sana soruyorum, neredeydin? Neden geç kaldın? ... Şöyle cevap verdi: Arkadaşlarımın birinin bir sıkıntısı vardı, onu çözmeye gittik... O da şöyle dedi: Onu gündüze ertelemek doğru olmaz mı?"

Yazarın, diyalog tekniğini kullanmasının nedenleri arasında metni hafifletme ve olayların doğallığını hissettirme gibi etkenler olabilir. Bu teknik, roman karakterleri arasındaki etkileşimi doğrudan yansıttığı için hikâyenin dramatik yapısını daha fazla güçlendirmekte ve okuyucuya olaylara daha yakından şahitlik etme hissini yaşatmaktadır.

### 2.9.3. Simülasyon Tekniği

Simülasyon tekniği, olayların gerçekliğine uygun bir biçimde aktarılmasını sağlamak amacı güder. Otobiyografik ve biyografik nitelikleri göz önünde bulundurulduğunda eserin neredeyse tümünün, bu tekniğe uygun olduğu açıkça görülmektedir. Bu tekniğin hâkim olması, olayların doğal akışını korumakta ve gerçeklik hissini güçlendirmektedir.

### 2.9.4. Geriye Dönüş (Flashback) Tekniği

Bir karakterin geçmişe dair bir anısını, hikâye sırasında aniden hatırlamasıyla olayların geçmişine kısa bir süreliğine dönülmesine "geriye dönüş" (flashback) tekniği adı verilir.<sup>66</sup> Bu teknik romanda bir yerde kullanılmıştır. İmâd'ın şehit olmasının ardından İbrahim'in

<sup>61</sup> Aktaş, *Roman Sanatı*, 101.

<sup>62</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 182.

<sup>63</sup> Yavaş, Fatih, "Eymen el-Utûm'un Sâhirun ev Mecnûn Adlı Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi", *Akif* 54/1 (Yaz 2024), 169; Orhan İyşenyürek, *Abdullah eş-Şebrâvî ve Şiiri* (Konya: Aybil Yayınları, 2019), 376-378; Yıldız, "Defâtiru'l-Verrâk", 509.

<sup>64</sup> Samancı, Yusuf Sami, "Suriyeli Öykücü Ülfet El-İdlibî'nin Öykülerinde Kadın, Mavi Perdeler (السَّائِرَاتُ الرُّزْقِ) İsimli Öykü Örneği", *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 24/1 (Haziran 2024), 232.

<sup>65</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 163.

<sup>66</sup> Tekin, *Roman Sanatı*, 245; Esin Eren Soysal, "Modern İnan Öykü Yazarı Golfi Terakkî'nin 'Bir Başka Yer (رگيد ياج)' Adlı Öyküsünde Anlatım Teknikleri", *Nüşa* 22/55 (Aralık 2022), 85.

Meryem'den silahı istemesi üzerine annelerinin ninni söylemeye başlaması, Ahmed'in hatıralarını şöyle canlandırmış:<sup>67</sup>

"O esnada, annem İsrâ'nın yatağını şöyle söyleyerek sallayınca hatırladım: 'Mendilimi ver, ey kapıda duran... Mendilimi ver, silahımı ver, ey kapıda duran...' Sonra onun, kız kardeşim Meryem'in yatağını sallarken ve aynı ifadeleri söylerken yanında emeklediğim sahneyi hatırladım. Annemizin sütüyle emdiğimiz bu kelimelerin ne kadar anlamlı olduğunu fark ettim... Gençliğin esintileriyle savrulup gitmesinden korktuğumuz Meryem'in, o fesleğenin, hayallerinin süvarisinden, erkeğinden ve çocuklarının babasından ayrılırken, gözünü kırpmadan, tek bir tereddüt korku ya da hesaplama kelimesi etmeden ona silahı verirken gözyaşlarını sildiğini gördüğümde bunu hatırladım ve o zaman güçlü ve büyük bir halk olduğumuzu anladım."

Bu pasajda verilen "o zaman güçlü ve büyük bir halk olduğumuzu anladım" ifadesiyle anlatıcının yapmak istediği şey sadece geçmişe bir pencere açmak değil aynı zamanda yaşadığı toplumun aslı kimliğini okuyucuya hatırlatmaktır. Böylece bu tekniğin sadece estetik bir kaygıyla değil, ideolojik bir bağlamda da kullanıldığı düşünülebilir.

### 3. Romanın Tematik İncelemesi

Bir eserde yer alan tüm anlatıda ele alınan temel düşünce veya konu tema olarak adlandırılmaktadır. Yazar, inandığı, tartışmak veya toplumla paylaşmak istediği fikirleri, öveceği ya da yereceği olayları temaya dönüştürerek işler.<sup>68</sup> İncelenen romanda çeşitli temaların işlendiği gözlemlenmektedir. Bu temalar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

#### 3.1. Mülteci Kampında Hayat

Romanın ilk bölümlerinde kamp hayatıyla ilgili evlerin çatılarının aktığı, yağmur yağdığında su bastığı, zeminlerinin toprak olduğu gibi bilgiler verilir. İnsanlar imkân buldukça evlerin zeminine beton dökmekte, duvarları yükseltmekte, kapıları değiştirmektedir.<sup>69</sup> İsveç sağlık ajansı tedavi hizmeti sunmakta,<sup>70</sup> depolara iki saatliğine su gelmekte ve bazen kadınlar arasında su sırası yüzünden kavga çıkmaktadır:

"Her sabah annem veya yengem testi ve demir kazanı alıp yardım ajansının yerleşim yerinin meydanına koyduğu, suyun günde iki veya üç saat geldiği su deposuna giderdi."<sup>71</sup>

Bu ifadeler mülteci kamplarının fiziksel durumunu açıkça ortaya koymaktadır. Verilen ayrıntılar mülteci hayatının geçici ve güvensiz olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda mekânların sadece fiziksel bir unsur olmadığı ve toplumun kaderine dair de izler taşıdığı anlaşılmaktadır. İlk bölümlerde kamp hayatıyla ilgili verilen bilgiler, yazarın yalnızca siyasi ve ideolojik tartışmalara odaklanmadığı, Filistinli mültecilerin gündelik yaşamlarına da dikkat çekmek istediğini göstermektedir. Bu da okuyucuya daha bütüncül bir okuma imkânı vermektedir.

#### 3.2. Kampta Çocukların Hayatı

Romanda, kamptaki çocukların yaşamı da ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Çocuklar seker almak için Mısır askerlerinin yanına giderler.<sup>72</sup> Nadiren meyve yerler. Erkek çocuklar

<sup>67</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 279.

<sup>68</sup> Özcan Gürbüz, "Düşünce ile Tema ve Konu", *Kurgu Dergisi* 18 (2001), 102.

<sup>69</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 3-54.

<sup>70</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 14.

<sup>71</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 13.

<sup>72</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 3.

yedi taş, kızlar ise sek sek,<sup>73</sup> Arap-Yahudi oyunu oynarlar,<sup>74</sup> Baba veya dedeleriyle camiye giderler.<sup>75</sup> Paraları olduğunda, bakkaldan tatlı alırlar.<sup>76</sup> Okula azık olarak sadece ekmek götürürler. Bazen içine biber salçası ya da reçel koyar, bazen de okulun kapısında duran satıcıdan ekmek ve peynir alarak karınlarını doyururlar.<sup>77</sup> Okulda yetersiz beslenme nedeniyle balık yağı ve süt dağıtılır.<sup>78</sup> Bazı çocuklara dağıtılan yemek kartı, onlara bir öğün yemek imkânı sunmaktadır. Ancak zaman zaman çocuklar, bu yemeği gizlice dışarı çıkararak arkadaşlarıyla paylaşmaktadır:

“Kuzenim İbrahim benim en iyi arkadaşımı ve hep beraberdik. Bir gün, bir salı günü, salı günü köfte günü olduğu için somunun yarısını köfte ile dolduracağım konusunda anlaşarak benimle restorana gitti. Yanıma küçük bir naylon poşet almıştım. İbrahim çıkış kapısında beni beklerken masaya oturdum ve büyük bir gizlilik ve dikkatle somunun yarısını kendi payımın yarısı kadar köfte ile doldurup naylon poşete koyduktan sonra pantolonumun içine sakladım.”<sup>79</sup>

Yukarıda aktarılan sahneler çocukların oyunları, yeme-içme alışkanlıkları ya da eğlence türlerini belirtmekle kalmayıp aynı zamanda mültecilik koşullarının çocuklar nezdindeki durumunu da ortaya koymaktadır. Şeker almak için askerlerin yanına gitmeleri, çocukların çevresinde silahlı insanların dolaşması gibi sahneler kamptaki çocukların gündelik hayatlarında sürekli bu görüntülerle iç içe yaşadıklarını göstermektedir. Camilere babaları ve dedeleriyle gitmelerinden, hem caminin sosyal bir dayanışma merkezi olduğu hem de çocukların tek başına gitmelerine imkân sağlayacak güvenli ortamın olmadığı anlaşılmaktadır. Çocukların beslenmeleriyle ilgili verilen ayrıntılar da çocukların kamp koşullarında ne kadar yetersiz beslendiklerini gözler önüne sermektedir.

### 3.3. Fikir Ayrılıkları

Romanda, İsrail'e karşı direnişin yeni filizlendiği dönemde Filistin halkı arasında farklı düşüncelerin mevcut olduğu vurgulanmaktadır. Bu düşünceler, evdeki kardeşler arasındaki tartışmalar aracılığıyla okuyucuya aktarılmaktadır.<sup>80</sup>

“Abdulhâfız bu ideolojiyi savunan Marksist bir sosyalisttir. Tarihin hareketi (diyalektik) ile ilgili entelektüel konuları tartışmaya başlar, Marx, Lenin veya Unger'in bazı kitaplarından deliller getirir. Sovyetler Birliği'nin halkımızın meşru hakları için verdiği mücadeleye verdiği destekten ve sosyalist ülkelerin bize verdiği destekten bahseder ... Mahmud, davamızın entelektüel akımlara bölünemeyeceği şeklinde başka bir görüşü benimsiyordu: ... ‘Önemli olan, tüm çabalarımızın dindarları, laikleri, komünistleri, Hıristiyanları ve Müslümanları barındırabilen ve ideolojik farklılıklara yer olmayan Fetih (FKÖ) bayrağı altında birleşik milli eylem potasına dökülmesidir.’”

Daha sonra İslami fikirler de yayılır ve bunun üzerine Fetih taraftarı olan Mahmud ile Hasan ve İbrahim arasında fikir ayrılıkları ortaya çıkar. Bu durum şöyle anlatılır:<sup>81</sup>

“Mahmud, Muhammed ve İbrahim'in dindarlığından hiç hoşnut değildi, daha önce Hasan'ın dindarlığından da zaten hoşnut olmamıştı. Sık sık hepsiyle ya da her biriyle yalnız oturur, camiye gitmekten, orada oturmaktan ve orada gerçekleşen etkinliklere katılmaktan kaçınması için onu ikna eder, bunları yapanların İhvacı (Müslüman Kardeşler) olduğunu, Şeyh Ahmed'in bir İhvacı olduğunu ve İhvan'ın Nasır'a ve Arap birliğine karşı olduğunu, FKÖ'yü tanımadığını ve Filistin

<sup>73</sup> Sinvar, eş-Şevk, 13-18.

<sup>74</sup> Sinvar, eş-Şevk, 14-18.

<sup>75</sup> Sinvar, eş-Şevk, 17.

<sup>76</sup> Sinvar, eş-Şevk, 15.

<sup>77</sup> Sinvar, eş-Şevk, 18-30.

<sup>78</sup> Sinvar, eş-Şevk, 41.

<sup>79</sup> Sinvar, eş-Şevk, 56.

<sup>80</sup> Sinvar, eş-Şevk, 92.

<sup>81</sup> Sinvar, eş-Şevk, 105-106.

devrim şehitlerinin (boşuna ölenler) şehit olmadığını söylediğini ve direnişe ve silahlı eyleme katılmadıklarını belirtirdi.”

İslamî direnişin silahlı mücadeleye başlamasıyla tartışmalar devam eder. Bu saldırılar sonrası Gazze’de kontrolü kaybeden İsrail, Oslo Anlaşması ile yönetimi FKÖ’ye devreder. Hamas taraftarları antlaşmayı kabul etmezken FKÖ taraftarları antlaşmayı destekler.<sup>82</sup>

Verilen örnekler bağlamında Filistin direnişinin tek sesli bir direniş olmadığı anlaşılmaktadır. Hedefleri ortak olan insanların direnişin şekillenmesinde fikir ayrılıklarına düştükleri de görülmektedir. Romanda ifade edilen bu pasajlardan anlaşılacağı üzere Filistin mücadelesi tek boyutlu bir kahramanlık anlatısı değildir. Aksine farklı düşüncedeki insanların kimi zaman anlaşıp kimi zaman da ihtilafa düştüğü dinamik bir süreçtir.

### 3.4. Hapishane Koşulları

Hapishanede yaşanan kötü muameleler ve işkenceler romanda konu edilmektedir.<sup>83</sup> Mahmud hapishaneye ilk alındığında koşulların zorluğundan bahsedilir.<sup>84</sup> Hatta bazen esirler öldürülmektedir.<sup>85</sup> Koşulların iyileştirilmesi için esirler açlık grevi yaparlar.<sup>86</sup> Ayrıca hapishanede Filistinli casuslar olduğu da anlatılır.<sup>87</sup> Bu zor koşullara rağmen hapishanede eğitimler yapılır:<sup>88</sup>

“Takip eden dönemde cezaevindeki kültürel, adanmışlık ve çalışma oturumları konusu oldukça sıradan hale geldi, çünkü bu odada sunucunun Filistin tarihi hakkında konuştuğu bir oturum, ikinci odada olayların son gelişmeleri hakkında siyasi bir oturum, üçüncü oturumda Filistin tarihi hakkında ilkelerle ilgili bir oturum bulduk., Fetih hareketinin sloganları ve hedefleri ve dördüncüsünde Sosyalist düşünce ve Marksist felsefe üzerine bir oturum ve böylece hapishane ileri bir okula dönüşmeye başladı.”

Romanda yansıtılan hapishane sahneleri, direnişin yalnızca siyasal bir mücadele olmadığını, hayatın her alanında olduğu gibi hapishanede de devam ettiğini gösteren bir delildir. Tasvir edilen koşullar mahkûmlara fiziki ve psikolojik baskıların yapıldığını göstermektedir. Aynı zamanda bu baskının mahkûmları sindiremediği, aksine direnişin hapishanede yeniden planlandığı anlaşılmaktadır. Tüm olumsuzluklara rağmen açlık grevleri başta olmak üzere çeşitli eylemlerin devam etmesi hikâyenin en dikkat çeken ayrıntılarından biridir. Bu yönüyle hapishane, Filistin direnişinin şekillenmesinde merkezi bir konum üstlenmektedir.

### 3.5. Casuslar

Romanda casuslar konusuna önemli bir yer ayrılmıştır. Neredeyse her bölümde casuslar ile ilgili olaylar aktarılmaktadır. İsrail bu casuslar aracılığı ile kampa hâkim olmaya çalışır. Tutukladıkları kişileri tehdit ve şantajla casusluk yapmaya zorlarlar.<sup>89</sup> Filistinliler de tespit ettikleri casusları ortadan kaldırmaya çalışırlar:

“Ajanlardan biri halkın kalabalıklaştığı meydanlardan birine getirilir, elektrik direklerinden birine bağlanır, kırbaçlanır, eli veya bacağı kesilir ya da vurulur... Bu olgu arttı ve bazı gruplar arasında bir rekabet alanı haline geldi.”<sup>90</sup>

<sup>82</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 202.

<sup>83</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 210-239.

<sup>84</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 85.

<sup>85</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 216.

<sup>86</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 86.

<sup>87</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 175, 217.

<sup>88</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 89.

<sup>89</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 155-156.

<sup>90</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 218, 254.

İbrahim'in abisi Hasan Gazze'ye geri döndüğünde casusluk yapmaya başlar. İbrahim de onu takip etmeye ve hakkında bilgi toplamaya başlar. Bir gün İbrahim eve geç bir vakitte yorgun bir şekilde gelir. O günden sonra Hasan da ortadan kaybolur.<sup>91</sup> Yine yazarın dikkatiyle casusların kullandığı şifre çözülür ve Fâyiz'in casus olduğu tespit edilir. Bir gösteri sırasında bir kurşunla ölür. Yazar İsrail askerleri tarafından öldürülmediğini düşünmektedir.<sup>92</sup>

Romanda casusluk konusunun işlenmesi, direnişin yalnızca dışarıdaki düşmana karşı yapılan bir mücadelenin yanı sıra, içerideki çözümlere karşı tedbirli olmak gerektiğini düşündürmektedir. Casusların varlığı direnişin de gücünü ortaya koymaktadır. Zira silahla, baskıyla ya da zulümle alt edilemeyen direniş, içeriden casuslarla dağıtmaya çalışılmaktadır. Bu gerçeklikten yola çıkarak direnişin güven ve sadakat üzerine kurulu bir yapı olduğunu da söylenebilir.

### 3.6. Filistinlilerin Direnişi

Romanda Filistinlilerin İsrail işgaline tepki olarak 1967 Arap-İsrail savaşında Ürdün saflarına katıldığı, yenilginin ardından Arap devletlerinden ümitlerini keserek direniş hareketleri kurdukları anlatılmaktadır. İsrail askerlerine saldırılar önce bıçakla başlamıştır:

"İhtilal, Gazze ve Batı Şeria'yı işgal ettiği yaklaşık yirmi beş yıl boyunca sistematik bir şekilde bölgeleri silah ve mühimmattan arındırmaya çalışmış, bunların getirilebileceği tüm kapıları kapatmış ve bu alanda çalışan herkesi çok ağır cezalarla cezalandırmıştır, böylece insanlar silah bulsan bile nasıl kullanacaklarını bilemez hale gelmiştir. Bu nedenle eylemciler bıçak, hançer, balta, kılıç ve sopa gibi ateşsiz silahlar kullanmaktadır, ancak tabanca veya eski bir Carl Gustav tüfeği görmek çok nadirdir."<sup>93</sup>

Direnişçiler ilk silahlarını, öldürdükleri İsrail askerlerinden almışlardır. Bununla birlikte Carl Gustaf marka silahlar da elde etmeye başlamışlar. Daha sonra kalaşnikov bulmuşlardır. İbrahim ve arkadaşları bir yaşlıda kalaşnikov olduğunu öğrenip yanına giderler ve sonrasında yaşananlar şöyle aktarılır:

"Ayrılmak için kalkarlar. Adam onları geri çağırır ve onlarla yakındaki bir kuyuya gider, bir ağacın altında toprağı kazar... (İbrahim): Bunun için ne istiyorsun? Yaşlı adam şöyle söyleyerek gözyaşı döker: İşgale karşı direnişte Allah rızası için kullanmanı ... İbrahim başı hizasına diz çöküp öper ve Allah'ın izniyle bunu yapacaklarına söz verir."<sup>94</sup>

Direniş sadece silahlı mücahitlerle sınırlı değildir. Öğrenciler de yaptıkları gösterilerde askerlere taş ve şişe atarak ve lastik yakarak direnirler. Halk da direnişçilere yardım eder, hatta onları evinde saklarlar. Mücahitlerin başından geçen bir olay şöyle anlatılır:

"... Muhammed içeri girdi ve şöyle dedi: İşgal güçlerinin mahalleye yaklaştığına dair bir işaret var. Mücahitler şöyle diyerek hemen ayağa kalktılar: Bize silahlarımızı verin de burayı terk edelim, Yaşlı adam ayağa fırladı ve bağırdı: 'Nereye? Nereye?' İmâd dedi ki: Çocuklara ve binalara zarar vermemeleri için uzağa saklanalım, yaşlı adam kaşlarını çattı, yüzü büzüldü ve bağırdı: Çocuklar ve binalar sizden daha mı değerli? Hayır, vallahi buradan ayrılmayacaksınız..."<sup>95</sup>

Gazze'de her gün devriyelere saldırılar olmaktadır. Bu saldırıların en önemlileri arasında, İmâd şehit olduğunda İbrahim'in yaptığı ve özel kuvvetler komutanı Albay Meir Fitz'in de

<sup>91</sup> Sinvar, eş-Şevk, 169, 176.

<sup>92</sup> Sinvar, eş-Şevk, 170, 180-181.

<sup>93</sup> Sinvar, eş-Şevk, 229.

<sup>94</sup> Sinvar, eş-Şevk, 236.

<sup>95</sup> Sinvar, eş-Şevk, 239.

öldürüldüğü saldırı sayılabilir.<sup>96</sup> Daha sonra Muhammed'in öğrencisi Yahya bomba yapımını öğrenir ve çeşitli şekillerde bu bombaları kullanmaya başlarlar.

Filistinli direnişçiler pek çok fedakârlık yapmıştır. İbrahim'e evlilik baskısı yapıldığı sırada Ahmed ile aralarında geçen diyalogda bu durum şöyle anlatılır:

"Peki sen hiç âşık olmadın mı?" dedim: Dedi ki: Dürüstlük istiyor musun? Dedim ki: Evet. Dedi ki:... Yaklaşık beş yıl önce bir kız gördüm ve onu sevdiğimi hissettim, gelişi gidişlerini izlemeye başladım ve onu sevdiğimi ve onun da beni sevdiğini hissetmeye başladım... Ama namaz kılmaya ve camiye gitmeye başladığımda, evliliği ciddi olarak düşünmeden önce bu tür ilişkilerin yasak olduğunu anladım, bu yüzden yolunda durmayı bıraktım... Ama Hasan'ın dönüşünden sonra ... ve millî kaygının, bu ülkenin ve kutsallarının kaygısının bir parçası haline geldiğimi hissettiğimde, bir süre düşündüm ve bu düşünceyi bile bırakmam gerektiğine karar verdim, aşkın sadece düşüncesini bile..."<sup>97</sup>

Bu saldırılarda önce Carl Gustav marka silah, nadiren tabanca, sonra kalaşnikov kullanılmıştır. El yapımı bombalar, bombalı kemerler, uzaktan kumandalı patlayıcılar ve havan topları üretilmiştir. Sonra füze çalışmaları başlamıştır. Saldırıları sonrası İsrail, sokağa çıkma yasağı ilan edip okulları tatil etmiş ve yasaklar bazen bir hafta bazen bir ay sürmüştür.<sup>98</sup>

İşgal edilen bölgelerde İsrail'in kademeli olarak silahsızlandırma eylemleri, direnişin ilk devrelerinde kullanılan silahların da niteliğini belirlemiştir. Romanda geçen "bıçak, hançer, taş ve sopa" gibi araçlar hem İsrail'in uyguladığı bu politikayı hem de Filistin halkının direniş sırasındaki maddi imkânsızlıklarını gözler önüne sermektedir. Yaşlı adamın silahını verirken söylediği "Allah rızası için direnişte kullanılsın" cümlesi, direnişin sadece siyasi boyutlu bir eylem olmadığı, aynı zamanda dini bir motivasyon da taşıdığını göstermektedir. Bu temada ifade edilen konular, Filistin halkının zor koşullarda ve maddi imkansızlıklar çerçevesinde mücadele ettiklerini ortaya koymaktadır.

### 3.7. Direnişte Kadınların Rolü

Söz konusu romanda, üç kadın karakter öne çıkmaktadır. Bunların ilki yazarın annesi, ikincisi kardeşi Meryem, diğeri de Gazze'nin Şuçâiyye mahallesinde yaşayan ve direnişçilerden olan eşi ve oğluna destek veren Ümmü Nidâl'dır.

Yazarın annesi, aile içindeki tüm bireylerin yaşamında belirleyici bir rol üstlenmiş, babalarının şehadetinin ardından, yeğenlerine dahi kendi öz çocuklarından farksız bir şefkatle yaklaşmıştır. Lise eğitiminin ardından, İbrahim'in Birzeit Üniversitesi'nde nitelikli bir eğitim alması için çaba sarf etmiş, ancak İbrahim Gazze'de kalmayı tercih etmiştir. Üniversite eğitiminin ardından, onu kızı Meryem ile evlendirmiştir. Bu figür, aile içinde hem otoriter hem de şefkatli bir rol üstlenmiştir. Hasan'a evlilik için uygun bir eş arayışı sırasında, onunla arasında geçen diyalog, onun aile içindeki dinamik rolünü gözler önüne sermektedir:

"Hasan ona şu soruyu yöneltti: 'Anne, neden kendini yoruyorsun?' (Annesi) öfkeyle, kaşlarını çatarak ve şöyle söyleyerek ona döndü: 'Neden kendimi yoruyormuşum, sen değersiz misin Hasan?' 'Beni yanlış anlama anne! Gelin uzun zamandır buralarda demek istiyorum.' Annem şaşkınlıkla ona baktı ve sordu: 'Kim? Ne demek istiyorsun?' Dedi ki: 'Komşumuz Suad bint Ümmü'l-'Abd.' Annem gülümsedi ve onu okşayarak sordu: 'Vallahi onu seviyor musun, Şeyh Hasan?' Hasan'ın yüzünde utanma izleri belirdi."<sup>99</sup>

<sup>96</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 179, 281.

<sup>97</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 178.

<sup>98</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 18.

<sup>99</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 98.

Yetiştirdiği tüm bireyler, Filistin'in bağımsızlığı uğruna mücadele eden lider şahsiyetler hâline gelmiştir. Onların güvenliğini sağlamak amacıyla sürekli gözetim altında tutmuş, araçlarında ve odalarında düzenli denetimler gerçekleştirmiştir:

“Her birimizin eve dönüşünü bekler ve özellikle gece geç saatlerde çıkış ve dönüş saatlerini takip ederdi ve sık sık Mahmud'un odasını veya Hasan'ın odasını, özellikle de İbrahim'in odasını arardı... (Çekmeceyi) kapatırken, onu tamamen çekmek aklına geldi, boşluktan çıkarana kadar çekti. Bir de ne görsün, içeriden üste sabitlenmiş küçük bir karton kutu... Kutuyu açtı ve içinde bir silah buldu, neredeyse bayılıyordu.”<sup>100</sup>

İbrahim kalaşnikov satın almak istediğinde, eşi Meryem altınlarını ona verir.<sup>101</sup> İmâd şehit olduğunda, Meryem'den silahı ister. Meryem, tereddüt etmeden silahı getirir. Yine İbrahim şehit olmadan rüyasında onunla vedalaşır. Şehadetine ağlayan Ahmed'e ise kızar:

“Ahmed! Uykumda, rüyamda bana veda etti ve bana İsrâ ve Yâsir'i tavsiye etti. Gözyaşlarım yanaklarımdan süzülürken (Meryem) gülümsüyor ve şöyle diyordu: Ağlıyor musun, aptal, neyin var senin...?”

Ümmü Nidâl, Mücahitlere evini açmış onları evinde ağırlamıştır. İmâd onun evindeyken şehit edilmiştir. Oğlu istişhad eylemine katılacağına da gözyaşları içinde uğurlamıştır. Oğlu ile aralarında şu diyalog geçer:<sup>102</sup>

“Kendimi onların mevzilerine saldırırken, onları koyun gibi öldürürken ve sonra şehit olurken gördüm ve sen beni cennette Allah Rasûlü'nün (sav) ellerinde gördüm. Annenin gözlerinde yaşlar parlıyordu ve gözyaşlarını yanaklarından aşağı akmadan önce silmek için mendilinin ucuna uzandı ve şöyle dedi: 'Allah seni korusun oğlum, Allah seni korusun ve hedeflerine ulaşmana yardım etsin.' Sonra ona sarıldı ve öptü, ellerini, başını ve tüfeğini öptü ve ona, eğer geçersen tereddüt etme ve geri dönme oğlum diye öğüt verdi.”

Yurdundan sürülen, mülteci kampında yaşamak zorunda kalan ve kocasının şehit olmasına rağmen hayata tutunarak çocuklarını güzel bir şekilde yetiştiren, her biri Filistin davasına farklı fedakarlıklar yapan ve yeğenlerine bakarak onları kendi evlatlarından ayırmayan bir annedir. Bu bağlamda, kadınların ve annelerin Filistin davasındaki rolleri çok güzel bir şekilde açıklanmıştır.

Toplumsal direniş yalnızca savaşa katılan erkekler üzerinden değil aynı oranda geride kalan aileyi ayakta tutan, toplum hafızasını bir sonraki nesle aktaran ve yeni nesildeki direniş bilincini canlı tutan kadınlar üzerinden de okunmalıdır. Romanda yer verilen kadın figürleri de Filistin direnişinin görünmez kahramanları olarak anlatılmaktadır. Bu bağlamda direnişin sadece kamusal alanlarda değil özel alanlarda da devam eden aktif bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Yazar romanda Filistinli kadınları; emek, fedakârlık ve mücadelenin sembolü, Filistin direnişinin sessiz kahramanları olarak öne çıkmaktadır.

### 3.8. Hamas'ın Kuruluşu

Romadaki ana karakterler, Şeyh Ahmed Yasin ile yakın ilişkiler kurarak Hamas'ın kuruluş sürecinde kritik roller üstlenmiştir. Bu yönüyle eser, bireysel mücadelelerin ötesinde Hamas'ın oluşum sürecine de ışık tutmaktadır. Romanda, işgale karşı çeşitli direniş örgütlerinin ortaya çıktığı ancak bunlar arasında İslamî düşünceyi temel alan bir yapının bulunmadığı vurgulanmaktadır.<sup>103</sup> Şeyh Ahmed Yasin, akşam ile yatsı namazı arasında camide dersler vererek gençleri ilmî sohbetlere teşvik etmektedir. Bu derslerde siyasi konulara

<sup>100</sup> Sinvar, eş-Şevk, 220, 230.

<sup>101</sup> Sinvar, eş-Şevk, 247.

<sup>102</sup> Sinvar, eş-Şevk, 332.

<sup>103</sup> Sinvar, eş-Şevk, 89.

değnilmemekte sadece İslamî ilimler öğretilmektedir.<sup>104</sup> Bununla birlikte, Ahmed Yasin'in İhvan ile bağlantılı olduğuna dair söylentiler halk arasında yayılmaktadır.<sup>105</sup>

Filistin'de, özellikle Gazze İslam Üniversitesi'nde, öğrenci birlikleri oluşturularak çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu oluşumlara gençlerin ilgisi giderek artarken Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) İslami bir perspektif benimsememesi, Şeyh Ahmed Yasin'in etrafındaki destekçi kitlesinin hızla genişlemesine neden olmaktadır. 1987'de, Gazze'ye işçi taşıyan bir otobüse bir Yahudi'nin saldırısı sonucunda çok sayıda kişi hayatını kaybetmiş veya yaralanmıştır.<sup>106</sup> Bu olayın ardından, Ahmed Yasin'in çağrısıyla Gazze'de geniş çaplı protestolar (intifada) başlamış ve on binlerce kişi meydanlara çıkmıştır. Güvenlik güçlerinin müdahalesi karşısında göstericiler taş ve şişelerle karşılık vermiş, olaylar kısa sürede yayılmıştır.

Bu süreçte, İbrahim, bir akşam Şeyh Ahmed Yasin ile görüşerek onun kaleme aldığı bildiriye teslim alır. Bildiriye, gizli bir matbaada bastırır ve mescitlere dağıtır.<sup>107</sup> Bu gelişmelerin devamını Ahmed şu şekilde aktarmaktadır:

"11 Aralık günü Cuma namazını kılanlar namazlarını bitirip camilerden çıkmaya başladıklarında yerde yığınla bildiri buldular... Halktaki direniş ve kurtuluş ruhunu öfkeliendiren, onları zalim ve haksız işgalciye karşı kızdırtan, 'Boğulan benim, öyleyse neden boğulmaktan korkuyorum?' başlıklı ve İslamî Direniş Hareketi adına imzalanmıştı. İnsanlar arkalarını döndüler ve toplanmaya başladılar."<sup>108</sup>

Bu bildiriyle Hamas'ın kurulduğu resmen ilan edilir. Artan olaylar neticesinde Oslo antlaşması yapılır ve Gazze Filistin yönetimine bırakılır. Ancak yönetimin de İsrail'le birlikte hareket etmesi üzerine Hamas'a bağlı birliklerin İsrail askerlerine saldırıları devam eder. Bunun üzerine Filistin yönetimi tutuklamalar yaparak saldırılara engel olmaya çalışır.

Romanda direnişin gereği olarak birçok direniş örgütünün ortaya çıktığı belirtilmekle birlikte İslami temellere dayanan bir oluşumun eksikliğinin her zaman hissedildiği anlaşılmaktadır. Bu eksiklik de Hamas direniş hareketinin ortaya çıkışının temelini oluşturan en büyük etkidir. Bu bağlamda Hamas'ın kuruluşu sadece tarihsel bir olgu değildir. Yazara göre Hamas, toplum dinamiklerinin gereği ve bu anlamdaki büyük boşluğun doldurulması adına kurulmuş bir direniş hareketidir.

## Sonuç

Yahya Sinvar'ın *eş-Şevk ve'l-Karanful* adlı otobiyografik romanı, Filistin halkının İsrail işgali altındaki zorlu yaşamını ve direnişini anlatan önemli bir eserdir. Sinvar'ın İsrail hapishanesinde kaleme aldığı bu roman hem yazarın kişisel deneyimlerini hem de Filistin direnişinin tarihsel ve insanî boyutlarını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Diken, Gazze'yi dış dünyadan izole eden dikenli telleri; karanfil ise bu tellerin içinde kalan Gazze'nin direnişini sembolize etmektedir. Yazarın roman adını içerikle uyumlu ve etkili bir şekilde seçtiği görülmektedir.

Roman, otobiyografik özellikler taşıdığı için giriş gelişme ve sonuç bölümleri net olarak belirgin değildir. Romanda yazar, hem anlatıcı/aktarıcı hem de olayların içinde olan özne konumundadır. Bu nedenle eserde özne anlatıcı tipi öne çıkmaktadır. Romanda, yazarın kendi deneyimleri ve gözlemleri üzerinden aktarılan olaylar, Filistin halkının 1967'den 2005'e kadar maruz kaldığı işgal, zulüm ve direniş sürecini detaylı bir şekilde yansıtmaktadır. Romanda

<sup>104</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 93-94.

<sup>105</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 94.

<sup>106</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 197.

<sup>107</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 197-201.

<sup>108</sup> Sinvar, *eş-Şevk*, 201.

Gazze, Filistin, Batı Şeria, el-Halil, Kudüs gibi somut ve açık mekânların kullanılması esere hem somut bir zemin kazandırmakta hem de simgesel bir derinlik katmaktadır.

Roman günlük konuşma diline yakın, sade ve dengeli bir üslupla kaleme alınmıştır. Roman sanatının sağladığı dil üsluplarını kullanmaktan uzak olan bu romanda, edebi sanatların da asgari derecede kullanıldığı görülmektedir. Bu durumun yazarın kimliği ile ilgili ilişkilendirilebilir. Yazar direnişçilere liderlik eden uzun yıllar askerlik yapan bir komutandır. Askeri yönü nedeniyle ifadelerini farklı sanatlar vesilesiyle dolambaçlı yollardan söylemek yerine doğrudan ve sade bir üslupla kullanmayı tercih etmiştir. Bu durum roman sanatı açısından bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. İncelenen roman, Arap edebiyatındaki roman sanatını geliştirmek yerine daha çok Arap halkının gerçeklerinin tüm dünyaya ulaşmasının sağlamaktadır. Roman okuyucuyu dilinden ziyade aktardığı gerçek olaylar vesilesiyle etkilemeyi başarmıştır.

Yazar, İsrail tarafından suç sayılan eylemleri açıkça zikretmiş ve kendi özel hayatına dair samimi detaylar paylaşmıştır. Bu durum, eserin otantikliğini artırırken, yazarın cesur ve dürüst kişiliğini de yansıtmaktadır. Otobiyografik unsurların ağırlıkta olduğu eserde, yazarın gözlemci rolü ve üçüncü tekil şahıs anlatımı, olaylara nesnel bir bakış açısı sunmuştur. Diyalog, simülasyon ve geriye dönüş (flashback) gibi anlatım teknikleri, metnin akıcılığını artırırken kuyucunun olayları daha canlı bir şekilde deneyimlemesini sağlamıştır. Ayrıca direnişin birkaç kişiye değil aksine tüm Filistinlilere mal edilmesi, direnişin öncülüğünü yapan liderlerden biri olan Sinvar'ın mütevaziliğini göstermektedir.

Yazar romanda kamp hayatını, çocukların yaşamını, Filistinliler arasındaki siyasi fikir ayrılıklarını, Filistinli esirlerin hapishanede yaşadığı zorlukları ve hapishaneyi bir eğitim yuvasına dönüştürmelerini, kimi Filistinlilerin gönüllü kimilerinin şantajla casusluk yaptırıldığını, yakalananların halk tarafından cezalandırılışını, direnişte kadınların etkili rolünü ve Hamas'ın kuruluş sürecini ayrıntılı bir şekilde ele almıştır.

Romanın ana karakteri İbrahim, Hamas'ın tarihiyle özdeşleşmiş bir figür olarak öne çıkmakta ve direnişin sembolü haline gelmektedir. İbrahim'in hayatı üzerinden, Filistin direnişinin fikrî ve pratik boyutları derinlemesine incelenirken yazarın annesi, Meryem ve Ümmü Nidâl gibi kadın karakterler aracılığıyla Filistinli kadınların direnişteki kritik rolü vurgulanmaktadır. Bu kadınlar hem aile içindeki fedakarlıkları hem de toplumsal mücadeledeki liderlikleriyle öne çıkmakta ve direnişin sürdürülebilirliğinde önemli bir rol oynamaktadır.

Romanda bölümler arasında sert geçişlerin varlığı, bazı olayların iki bölüme yayılarak anlatılması ve yazım yanlışları gibi teknik eksiklikler barındırdığı görülmektedir. Bu durum, yazarın eseri zorlu koşullar altında ve parça parça kaleme almış olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak bu eksiklikler, romanın Filistin direnişine dair sunduğu derin ve samimi bakış açısını gölgelememektedir. Eser, Filistin halkının mücadelesini insani bir bakış açısıyla anlatan önemli bir tarihsel kaynak niteliği taşımaktadır.

Eserde, İslami bilincin direnişteki merkezi rolü sıkça vurgulanırken İslâmî değerlerden uzak, vatanperver düşüncelerin eksiklikleri ve yanlışları da eleştirel bir bakışla ele alınmıştır. Oslo ve Camp David anlaşmaları, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) İsrail baskılarına boyun eğmesi gibi konular işlenmiş, Filistinlilerin arasındaki iç siyasi çatışmalara da yer verilmiştir.

Roman, Filistin direnişinin farklı aşamalarını (bıçak, tabanca, silah, bomba, uzaktan kumandalı patlayıcı, havan topu ve füze) detaylı bir şekilde ele alarak, direnişin evrimini gözler önüne sermiştir. Ayrıca, İsrail'in 1967 işgali ve Filistinli ajanların devşirilme süreçleri gibi kritik konular da işlenmiştir. Eser, Filistin davasının tarihsel gerçeklerini aktarırken aynı zamanda insanî bir bakış açısı sunarak Filistinlileri suçlayan iddialara karşı güçlü bir savunma niteliği taşımaktadır.

Romandaki mekân unsuru, yalnızca olayların gerçekleştiği bir arka plan olmaktan öte, anlatının temel yapı taşlarından biri olarak işlev görmektedir. Romanda kapalı mekânlar; aile bağlarının güçlendiği, karakterlerin sabır ve inançla içsel olgunlaşma yaşadığı alanlar olarak dikkat çekerken, açık mekânlar toplumsal mücadeleye, direnişe ve kolektif hafızaya sahne olan geniş alanlar şeklinde tasvir edilir. Eserin başlığında yer alan “diken” ve “karanfil” imgeleri ise acı ile umut, sınanma ile fedakârlık arasındaki karşıtlığı mekânsal düzlemde sembolik bir anlamla bütünleştirir. Bu yönüyle romanda mekân, karakterlerin psikolojik dünyasını ve eserin ana temasını destekleyen, anlatının ideolojik ve duygusal derinliğini güçlendiren önemli bir anlatım unsuruna dönüşmektedir.

**Funding / Finansman:** This research received no external funding. / Bu araştırma herhangi bir dış fon almamıştır.

**Conflicts of Interest / Çıkar Çatışması:** The author declare no conflict of interest. / Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

**Ethical Statement / Etik Beyan:** This study does not require ethical committee approval as the data were obtained from existing literature and published sources. The author hereby declare that the research was conducted in accordance with scientific and ethical principles, and all sources utilized in the study have been duly acknowledged in the references. / Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkeleri uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği yazar tarafından beyan olunur.

**AI Use Disclosure / Yapay Zeka Kullanım Beyanı:** The author declare that no generative AI or AI-assisted technologies were used in the preparation of this manuscript. / Yazar, bu makalenin hazırlanmasında hiçbir üretken yapay zeka veya yapay zeka destekli teknolojinin kullanılmadığını beyan ederler.

**Sustainable Development Goals (SDG) / Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG):**  
Doesn't Support / Desteklemiyor

## Kaynakça

- Aktaş, Şerif. *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2. Basım, 1991.
- Behrâvî, Hasen. *Bunyetu's-şekli'r-rivâî (el-fezâ'-ez-zemen-eş-şahsiyye)*. Beyrut: el-Merkezu's-Şekâfiyyu'l-'Arabî, 1990.
- Bourneur, Roland - Quellet, Réal. *Roman Dünyası ve İncelemesi*. çev. Hüseyin Gümüş. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989.
- Çetin, Nurullah. *Roman Çözümleme Yöntemi*. Ankara: Öncü Basımevi, 2003.
- Demiryürek, Meral. "Kurgusal Metinlerde İkinci Kişili Anlatıcı ve Bakış Açısı". *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Dergisi* 2 (2013), 119-139.
- Eren Soysal, Esin. "Modern İran Öykü Yazarı Golî Terakkî'nin 'Bir Başka Yer ( رگید یاج )' Adlı Öyküsünde Anlatım Teknikleri". *Nüşa* 22/55 (Aralık 2022), 73-92. <https://doi.org/10.32330/nusha.1182717>
- Forster, Edward Morgan. *Roman Sanatı*. çev. Ünal Aytür. İstanbul: Adam Yayınları, 3. Basım, 2001.
- Gürbüz, Özcan. "Düşünce ile Tema ve Konu". *Kurgu Dergisi* 18 (2001), 101-108.
- Îd, Yumnâ el-. *Teĸniyyâtü's-serdi'r-rivâî fi ğavi'l-menheci'l-bunyevi*. Beyrut: Dâru'l-Fârâbî, 3. Basım, 2010.
- İyişenyürek, Orhan. *Abdullah eş-Şebrâvî ve Şiiri*. Konya: Aybil Yayınları, 2019.
- Köksoy, Mesut - Işık, Rifat. "Rağvâ 'Âşûr'un Hurma Ağacını Gördüm (Ra'eytu En-Nahl) Eserindeki Kısa Hikâyelerin Teknik İncelemesi". *Dil ve Edebiyat Araştırmaları* 23 (20 Mart 2021), 291-325. <https://doi.org/10.30767/diledeara.856831>
- Küçüksarı, Mücahit. "Suriyeli Öykücü Sa'îd Hûrâniyye ve Ahî Rafîk (Aġabeyim Refik) Adlı Kısa Öyküsü". *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 50/50 (2020), 57-80.
- Mercan, Muhammed Hüseyin. "Yahya Sinvar ve Hamas'ta Yeni Dönem". *SETA* 424 (Aġustos 2024).
- Pekparlatır, Selçuk. "Sudanlı Yazar et-Tayyib Sâlih'in Hafnetu Temr Adlı Kısa Öyküsünün Teknik ve Tematik İncelemesi". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 20/2 (2020), 547-568. <https://doi.org/10.33420/marife.770590>
- Samancı, Yusuf Sami. "Suriyeli Öykücü Ülfet El-İdlibî'nin Öykülerinde Kadın, Mavi Perdeler ( السَّائِرَةُ الزُّرْق ) İsimli Öykü Örneġi". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 24/1 (Haziran 2024), 216-240. <https://doi.org/10.33420/marife.1466030>
- Sinvar, Yahya. *eş-Şevk ve'l-Karanful*, ts.
- Sinvar, Yahya İbrahim. *Diken ve Karanfil*. çev. Vahdettin İnce. İstanbul: Ekin Yayınları, 2024.
- Sinwar, Yahya al-. *The Thorn and The Carnation*. TASQ Company, 2024.
- Stevick, Philip. *Roman Teorisi*. çev. Sevim Kantarcıoġlu. Ankara: Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Matbaası, 1988.
- Şengül, Mehmet Bakır. "Romanda Mekân Kavramı". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3/11 (2010), 528-538.
- Tekin, Mehmet. *Roman Sanatı 1 Romanın Unsurları*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 11. Basım, 2012.
- Tepebaşılı, Fatih. *Roman İncelemesi*. Konya: Çizgi Kitabevi, 2. Basım, 2019.
- Tobias, Ronald B. *Roman Yazma Sanatı*. çev. Mehmet Harmancı. İstanbul: Say Yayınları, 1996.
- Uçar, Hasan. "Arap Dili Belâġati'nin Temel İlkeleri". *Mütefekkir* 11/22 (2024), 329-350. <https://doi.org/10.30523/>
- 'Umri, Ahmed Süleyman el-. "من خان يونس إلى قمة القيادة". Erişim 02 Ocak 2025. <https://www.aljazeera.net/blogs/2024/10/19/%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%B1-%D9%85%D8%B3%D9%8A%D8%B1%D8%A9-%D9%82%D8%A7%D8%A6%D8%AF-%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%88%D9%85-%D9%88%D8%B3%D9%8A%D8%B1%D8%A9-%D9%86%D8%B6%D8%A7%D9%84>

- Yamak, Tahsin. "Filistin/İsrail Meselesinde Açmazlardan Çıkış için Bir Yol: Ekonomi Politik Perspektif". *Filistin Araştırmaları Dergisi* 7 (2020), 25-48. <https://doi.org/10.34230/fiad.656277>
- Yavaş, Fatih. "Eymen el-Utûm'un Sâhirun ev Mecnûn Adlı Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Akif* 54/1 (Yaz 2024), 160-177. <https://doi.org/10.51121/akif.2024.60>
- Yıldız, Ahmet. "Abdulvehhâb 'Îsâvî'nin ed-Divânu'l-Isbartî İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Akif* 51/1 (30 Haziran 2021), 66-95. <https://doi.org/10.51121/akif.2021.16>
- Yıldız, Ahmet. "Celâl Berces'in 'Defâtiru'l-Verrâk' İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 22/1 (30 Haziran 2022), 491-516. <https://doi.org/10.33420/marife.1090634>
- Yıldız, Ahmet. "Muhsin er-Ramlî'nin Hadâiku'r-Reîs İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Akif* 53/2 (30 Aralık 2023), 332-353. <https://doi.org/10.51121/akif.2023.48>
- Yıldız, Ahmet. "Murîd el-Berğûsî'nin Raeytu Râmallah İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 25/1 (Haziran 2021), 23-47. <https://doi.org/10.18505/cuid.851785>
- Yıldız, Ahmet. "Zehrân el-Kâsımî'nin Teğrîbetu'l-Kâfir İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 23/2 (30 Aralık 2023), 401-428. <https://doi.org/10.33420/marife.1359444>
- Yılmaz, Durali. *Roman Sanatı ve Toplum*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1996.
- Zâvî, Tâhir Ahmed. *'Umer el-Muhtâr el-halkatu'l-ahîra mine'l-çihâdi'l-vatanî fi Libyâ*. Bingazi: Dâru'l-Medârî'l-İslâmî, 2. Basım, 2004.
- TRT Haber. "Gazze Direnişinin Kahramanı Yahya Sinvar Çatışarak Şehit Düştü: DNA Eşleşmesi Tüm Soykırımcıları Sevindirdi". Erişim 04 Nisan 2025. <https://www.trthaber.com/dunya/gazze-direnisinin-kahramani-yahya-sinvar-catisarak-sehit-dustu-dna-eslesmesi-tum-soykirimcileri-sevindirdi-h878970.html?ysclid=m5flvguaq3164009908>
- TRT Haber. " Hamas Lideri Sinvar, Hayatını Kaybettiği Saldırıdan Önce 3 Gün Boyunca Hiçbir Şey Yememiş". Erişim 03 Mart 2025. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/hamas-lideri-sinvar-hayatini-kaybettiği-saldiridan-once-3-gun-boyunca-hicbir-sey-yememis-886267.html>
- TRT Haber. " Hamas Siyasi Büro Başkanı Seçilen Yahya Sinvar Kimdir?" Erişim 15 Şubat 2025. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/hamas-siyasi-buro-baskani-secilen-yahya-sinvar-kimdir-871908.html>
- Anadolu Ajansı. "İsrail, Yahya Sinvar'ın Hayatını Kaybettiğini Açıklarken Hamas'tan Henüz Doğrulama Gelmedi". 18 Ekim 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-yahya-sinvar-in-hayatini-kaybettigini-aciklarken-hamas-tan-henuz-dogrulama-gelmedi/3365556>
- Britannica. "Yahya Sinwar". Erişim 21 Ocak 2025. <https://www.britannica.com/biography/Yahya-Sinwar>
- European Council on Foreign Relations (ECFR). "Yahya Sinwar (Chairman)". Erişim 25 Ocak 2025. [https://ecfr.eu/special/mapping\\_palestinian\\_politics/yahya\\_sinwar/](https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/yahya_sinwar/)
- Aljazeera. "السنوات عاش مقاوما حتى النفس الأخير". Erişim 03 Ocak 2025. <https://www.aljazeera.net/gallery/2024/10/20/%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%B1-%D8%B9%D8%A7%D8%B4-%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%88%D9%85%D8%A7-%D8%AD%D8%AA%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%86%D9%81%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%AE%D9%8A%D8%B1>

## Research Article

## Yahya Sinvar'ın eş-Şevk ve'l-Karanful/Diken ve Karanfil İsimli Romanının Teknik ve Tematik İncelemesi

Yusuf BİLDİK 

<sup>1</sup> Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Konya, Türkiye  
Assoc. Prof., Selçuk University, Faculty of Literature Department of Eastern Languages and Literatures, Konya, Türkiye  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4518-9137> | ROR ID: <https://ror.org/045hgzm75> | [ysfbildik@gmail.com](mailto:ysfbildik@gmail.com)

### EXTENDED ABSTRACT

**Introduction:** Following the collapse of the Ottoman Empire and the establishment of Israel in 1948, the Palestinian people faced profound political and social upheavals. These experiences have been widely reflected in modern Arabic literature, particularly in resistance narratives. Yahya Sinwar's novel *al-Shawk wa al-Qaranful* (The Thorn and the Carnation), written during his imprisonment, presents an autobiographical account of life under occupation between 1967 and 2004. The work combines personal memory with broader historical realities, offering both literary and documentary value. Despite its significance, the novel has not been sufficiently examined in academic studies. This research aims to address this gap by analyzing the work from technical and thematic perspectives.

**Method:** This study employs a qualitative literary analysis focusing on both structural and thematic aspects of the novel. The technical analysis examines narrative perspective, plot structure, characterization, time, space, language, and style. Narrative techniques such as autobiography, dialogue, and limited use of flashback are also considered. The thematic analysis identifies key themes, including refugee life, childhood experiences, ideological conflicts, prison conditions, espionage, resistance, and the role of women. The research is based on close reading and textual interpretation to reveal how these elements contribute to the overall meaning of the work.

**Findings:** The findings indicate that the novel is largely autobiographical, with the author acting as both narrator and central character. The narrative follows a chronological structure, presenting events in a linear sequence. The language is simple and close to everyday usage, reflecting the prison conditions under which the novel was written and enhancing its sense of realism. The character structure includes a limited number of central figures supported by numerous secondary characters. Thematically, the novel explores the harsh conditions of refugee camps, the daily struggles of children, and ideological divisions among Palestinians. It also depicts the difficult conditions in prisons, the presence of informants, and various forms of resistance. These elements collectively highlight the complexity of Palestinian society under occupation.

**Discussion:** The integration of autobiographical narration with historical events enables the novel to function as both a literary work and a form of testimonial documentation. The use of a first-person narrative perspective strengthens the emotional connection between the reader and the text, although it also limits the narrative scope. The simplicity of language and style, while reducing literary complexity, enhances the realism and immediacy of the narrative. The thematic diversity reflects the complexity of the Palestinian cause, illustrating that resistance is not a monolithic phenomenon but rather a dynamic process shaped by differing ideologies and social conditions. Furthermore, the representation of women as active participants in the resistance challenges traditional gender roles and underscores their significance in sustaining both family and national identity.

**Conclusion:** In conclusion, *al-Shawk wa al-Qaranful* stands out as a unique work that merges personal experience with collective memory, offering valuable insights into the Palestinian struggle. Its technical simplicity is balanced by its thematic depth and documentary significance. The novel successfully captures the lived realities of occupation and resistance, positioning itself as an important contribution to Palestinian resistance literature. The absence of prior academic studies on this work further enhances its scholarly value and underscores the importance of this research.

**Recommendation:** Future studies may expand upon this research by conducting comparative analyses between Sinwar's novel and other works within Palestinian or broader Arabic resistance literature. Additionally, interdisciplinary approaches incorporating historical, sociological, or political perspectives could provide a more comprehensive understanding of the text. Further research may also explore the reception of the novel in different linguistic and cultural contexts, particularly in its translated forms, to assess its global impact and interpretative variations.

**Keywords:** Arabic Language and Literature, Modern Arabic Literature, Novel, Yahya Sinwar, al-Shawk wa al-Qaranful.